

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Jan LUKÁŠ

**Analýza socioekonomického vývoje vybrané části
Euroregionu Praděd**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel PTÁČEK, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Jan Lukáš (R11000)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Analýza socioekonomického vývoje vybrané části Euroregionu Praděd

Title of thesis: Anylysis of socioeconomic development of selected part of Euroregion Praděd

Vedoucí práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.

Rozsah práce: 68 stran, 6 vázaných příloh

Abstrakt: Podstatným rysem práce je studium pohraničí s důrazem na oblast Euroregionu Praděd. Hlavním výstupem práce je socioekonomická analýza oblasti. Jevy vyplývající z dat jsou vizualizovány ve formě doprovodných textů a map. Výstupy práce jsou na závěr shrnuty a nabídnuty k diskusi.

Klíčová slova: socioekonomická analýza, Euroregion Praděd, pohraničí

Abstract: An essential feature of the work is to study the border region with focus the area of the Euroregion Praděd. The main output of the work is the socio-economic analysis of the area. Phenomena that arise from the data is visualized in the form and accompanying texts and maps. Outputs of the work are summarized at the end and offered for discussion.

.Keywords: socioeconomic analysis, Euroregion Praděd, borderland

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vytvořil samostatně pod vedením pana RNDr. Pavla Ptáčka, Ph.D. a uvedl v závěrečném seznamu veškerou použitou literaturu a jiné zdroje.

V Tartu 18. května 2015

Podpis autora:

Na tomto místě chci poděkovat panu RNDr. Pavlu Ptáčkovi, Ph.D. za vedení mé práce a přiznat, že to se mnou neměl jednoduché. Dále děkuji své rodině i přátelům za pochopení a podporu. A v neposlední řadě děkuji paní Ing. Joanně Pozdíškové z Českého statistického úřadu Olomouc za nesmírně cenné poskytnutí a zprostředkování dat.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan LUKÁŠ**
Osobní číslo: **R11100**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Analýza socioekonomického vývoje vybrané části území euro-regionu Praděd**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude zabývat vývojem a analýzou sociálních a ekonomických indikátorů v rámci okresů Bruntál, Jeseník a powiatů Nysa a Prudnik. Zejména se jedná o oblast hospodářské struktury, nezaměstnanosti a přeshraniční vazby (projekty přeshraniční spolupráce apod.). Výstupem bude přehled vývoje těchto indikátorů za co možná nejdélší časové období od roku 1990. Použity budou data a údaje za úroveň obcí, okresů (powiatů), krajů (vojvodství) a doplňkově za celostátní úroveň. Data a údaje budou harmonizovány. Bude se vycházet z dostupných analýz a statistických materiálů a ty budou vhodně vizualizovány ve formě mapových výstupů a doprovodných textů.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

ČSÚ (2005): Euroregion Praděd/Pradziad. dostupné z:
<http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/krajp/13-7114-05-xm>
Ptáček, P., Mintálová T. (2012): Perception of cross-border cooperation in the Czech and Polish border area on the example of the Jeseník Region. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Rerum Naturalium, Geographica 43/1, s. 31-49
Petr KLADIVO, Pavel PTÁČEK, Pavel ROUBÍNEK, Karen ZIENER (2012): THE CZECH-POLISH AND AUSTRIAN-SLOVENIAN BORDERLANDS ? SIMILARITIES AND DIFFERENCES IN THE DEVELOPMENT AND TYPOLOGY OF REGIONS. Moravian Geographical Reports, 20/3, s. 22-37
Ruffini, F., V., Ptáček, P. (eds.) (2009): Atlas of the Carpathian Macroregion. Palacký University, 60 s.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **22. května 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 22. května 2013

OBSAH

<u>1 Úvod a cíle práce</u>	8
<u>2 Metodika a rešerše literatury</u>	8
2.1 Metodika	8
2.2 Rešerše literatury	11
2.3 Vymezení zájmového území	12
<u>3 Teoretický základ pojmu „pohraničí“ a základní informace o euroregionu Praděd</u>	14
3.1 Přístupy k typologii pohraničí.....	14
3.2 Pohraničí České Republiky s důrazem na česko-polskou oblast.....	15
3.3 Historie Euroregionu Praděd	18
3.4 Současnost Euroregionu Praděd a jeho struktura.....	20
<u>4 Socioekonomická analýza</u>	24
4.1 Počet obyvatel	24
4.2 Nezaměstnanost.....	25
4.3 Ekonomická aktivita obyvatelstva.....	30
4.4 Index ekonomického zatížení	35
4.5 Zaměstnaní podle ekonomických odvětví v roce 2001.....	40
4.6 Zaměstnaní podle ekonomických odvětví v roce 2011.....	46
<u>5 Závěr</u>	52
<u>6 Summary</u>	54
<u>7 Zdroje</u>	55
<u>8 Přílohy</u>	58

1 Úvod a cíle práce

Tematika pohraničí, přeshraniční spolupráce a přemýšlení nad mnohdy i v krajině viditelnými hraničními bariérami mě vždy velmi zajímala. Sám v podstatě celý svůj život vyrůstám v pohraničí a mám možnost vnímat, jak se během let situace zlepšuje. Nicméně mám stále pocit, že bariéra mezi jednotlivými státy, s nimiž máme společnou hranici, je vysoká, což mohu dobře sledovat právě v oblasti Euroregionu Praděd. Abych nemusel mít jenom subjektivní pocit, ale mohl zjistit a zkoumat objektivní příčiny socioekonomického stavu a jeho vývoje, vybral jsem si toto téma pro tvorbu bakalářské práce. Právě tato tematika je v současné době velmi aktuální a jsem přesvědčen, že zvyšování prostupnosti hranic pomocí mnoha mechanismů může výrazně přispět k rozvoji problematických pohraničních oblastí. Je zřejmé, že tato území mají z velké části v České republice oproti jiným státům svoji pozici ještě těžší, a to v důsledku výměny obyvatelstva po druhé světové válce. Pro rozvoj jakékoliv oblasti je především důležité, aby si její obyvatelstvo vytvořilo k území vztah, mělo práci a aby v ní byl vyšší podíl mladé populace. Lze říci, že tyto složky do určité míry v Euroregionu Praděd pokulhávají. Cílem mé práce je zanalyzovat současný socioekonomický stav a jeho vývoj od roku 2001 a podívat se nejen na výše zmíněné indikátory podrobněji.

Práce by mohla alespoň minimální částí přispět ke správným a konstruktivním rozhodnutím odpovědných orgánů, na které problémy se zaměřit především, kam vkládat finanční prostředky nebo kam nasměrovat turisty. Jsem přesvědčen, že právě potenciál cestovního ruchu by se mohl stát jednou z klíčových možností rozvoje Euroregionu Praděd.

2 Metodika a rešerše literatury

2.1 Metodika

Prvním podstatným krokem k vytvoření této práce bylo studium literatury, která se zabývá především teoretickými okolnostmi fenoménu pohraničí. Literatury i zdrojů je poměrně hojné množství, především co se týká pohraničí České republiky obecně. Následně bylo potřeba základní teoretické výstupy použít a položit si otázku, co to vlastně pohraničí je, čím se odlišuje od jiných území, jaké jsou jeho problémy, rizika, ale také silné stránky a potenciál. O tento pohled se pokouší kapitola číslo 3, která popisuje pohraničí v kontextu toho, jak jej zkoumali různí odborníci. Popis se neomezuje jen na české zdroje, ale použít je také jeden zahraniční zdroj. Druhá část této kapitoly se zabývá rešerší literatury, která se pokouší v kapitole 3 jednotlivé poznatky implikovat na konkrétní vymezené území. Obsah kapitoly 4 se snaží o vhodnou interpretaci základních konkrétních ukazatelů socioekonomického

charakteru, tedy o to, aby vyhověla zadání práce. V práci se proto nacházejí tabulky a grafy tvořené v programu Microsoft Excel.

K oživení práce by mohly sloužit i mapová díla ve formě kartogramů zobrazující názorně v prostoru jednotlivé ukazatele a jevy z nich vyplývající. Tato kartografická díla byla vytvořena v programu ArcGIS 10. I když by se dalo považovat umístění větších map přímo do textu za nezvyklé, autor tak učinil vědomě z vlastního přesvědčení. Je důvodné domnívat se, že to svůj smysl má, jelikož čtenář může bezprostředně po přečtení doprovodného textu informaci vizuálně přijmout. Protože se jedná o bakalářskou práci, počet map není natolik vysoký, aby uvrhl návaznost jednotlivých stran do nepřehlednosti.

Je rovněž dbáno na harmonizování dat do takové podoby, aby byla co nejlépe porovnatelná za obě země. Maximální snahou je vycházet z dat za co nejnižší územní jednotky a posléze je porovnat s jednotkami vyššími, tedy např. za okresy resp. powiaty. Bohužel v případě polských dat počtu ekonomicky aktivních za rok 2011 a zaměstnaných v ekonomických sektorech jsou tato data dostupná pouze za powiaty. I přesto je v práci zřetelná snaha data harmonizovat a porovnat je jak s českou stranou, tak s oběma obdobími. U každého ukazatele jsou uvedeny administrativní jednotky s jeho nejvyššími a nejnižšími hodnotami. Komentář se také pokouší zamyslet se nad aspekty a možnými důvody těchto hodnot.

Stěžejním zdrojem jsou údaje z českého sčítání lidu z let 2001 a 2011. Na polské straně byly použity výsledky ze sčítání lidu z roku 2002 a 2011. Data byla za pomoci Českého statistického úřadu Ostrava poskytnuta také Urzędem Statystycznym v Opolu. Některá data byla získána i z veřejné databáze Českého statistického úřadu nebo ze statistik Ministerstva práce a sociálních věcí. Na polské straně byly stěžejním zdrojem stránky polského statistického úřadu, jehož oficiální název v polštině zní *Glówny urząd statystyczny*. V textu práce je používána zkratka *GUS-BDL*. Mezi další zdroje se řadí publikace Euroregionu Praděd, a to publikace z roku 2013. Tato publikace je poměrně bohatá na statistické údaje. Jejich použití je ale problematické, neboť jsou zde pouze data za členské obce a gminy Euroregionu Praděd, nikoliv za všechny obce zájmového území.

V česko-polském pohraničí bylo nutné zabývat se velikostí sídelních jednotek, aby bylo možné co nejlépe porovnat jednotlivé ukazatele. Jako problematické se ukázalo porovnání na úrovni obcí. Na české straně jsou obce výrazně menší než na polské straně. Je to především způsobeno tím, že polské obce vlastně shlukují více sídelních jednotek do jedné tzv. gminy (z německého *gemeinde*; v překladu *společnost, obec, komunita*; zdroj: *google překladač*), kterou tak lze považovat za „sloučené množství menších obcí dohromady“. Problematikou se zabýval Motúz (2014), který uvádí, že nejbližším ekvivalentem polských gmin je na české straně administrativní jednotka obce s pověřeným obecním úřadem.

I když zadání práce je poněkud obecného charakteru, především pro praktickou část, pro tvorbu a výstup socioekonomické analýzy se autorovi otevřel výrazný prostor pro kreativitu. Do práce byly zahrnuty ukazatele o počtu obyvatel, míře a podílu nezaměstnaných,

ekonomicky aktivních, výši indexu ekonomického zatížení a v neposlední řadě údaje o zaměstnanosti obyvatelstva v jednotlivých ekonomických sektorech. Autor se domnívá, že pro rozsah bakalářské práce tato charakteristika dostačuje.

Nejprve je třeba upozornit na odlišnou metodiku při sčítání lidu v letech 2001 a 2011. Výsledky ze sčítání lidu 2001 jsou uváděny podle trvalého, případně dlouhodobého pobytu osob. Oproti tomu výsledky sčítání z roku 2011 jsou zpracovány za tzv. obvykle bydlící obyvatelstvo, tedy podle místa obvyklého pobytu osob. Je také potřebné upozornit na data za nezaměstnanost a na jejich obtížnou porovnatelnost. Za rok 2001 se tento údaj počítal jako poměr nezaměstnaných osob vůči ekonomicky aktivním osobám. Za rok 2011 jsou však údaje na polské straně dostupné pouze za podíl nezaměstnaných ze všech obyvatel ve věku 15–64 let. Těchto obyvatel je pochopitelně více než ekonomicky aktivních, a tak je podíl nezaměstnaných dle této metodiky nižší, než kdyby se počítal jako míra nezaměstnanosti. (Portál MPSV, Easy Invest.cz) Data za českou stranu bylo možné získat za obě metody, avšak použita byla metoda novější, aby byla data porovnatelná s polskou stranou. Porovnání mezi lety 2001 a 2011 navzájem je tedy složitější.

Data za ekonomickou aktivitu obyvatelstva byla získána ze sčítání lidu v roce 2001 na české straně a ze sčítání lidu 2002 na polské straně. Za rok 2011 jsou však data za polskou stranu dostupná jen za powiaty. Srovnání je tedy zobrazeno za správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), které jsou na české straně čtyři. V okrese Bruntál se jedná o ORP Bruntál, ORP Krnov a ORP Rýmařov. V okrese Jeseník se jedná o, s okresem územně shodný, ORP Jeseník. Pro porovnatelnost dat za českou stranu s rokem 2001 byla vytvořena mapa za české obce.

Data za index ekonomického zatížení bylo snadné sehnat. K jeho výpočtu byly zapotřebí údaje o počtu obyvatel ve věkových skupinách 0–14 let, 15–64 let a 65 let a více. Data byla získána opět ze sčítání lidu na obou stranách hranic, podobně jako v případě ekonomické aktivity obyvatelstva.

Posledním ukazatelem je podíl obyvatelstva na jednotlivých ekonomických sektorech. Jedná se tedy o primární sektor, do kterého spadá zemědělství, lesnictví a rybolov; sekundární sektor (průmysl a stavebnictví) a terciální sektor, který zahrnuje služby. V textu je často používáno označení primér, sekundér a terciér. Mezi oběma sčítáními lidu došlo opět ke změně metodiky. V roce 2001 se data zpracovávala dle ekonomicky aktivních podle odvětví. Při sčítání v roce 2011 jsou data uváděna dle zaměstnaných podle odvětví. (ČSÚ) V roce 2008 se také změnila klasifikace ekonomických činností, a to dle mezinárodních statistických standardů. Klasifikace je nyní označována jako CZ-NACE. Před touto změnou se používalo označení *odvětvová klasifikace ekonomických činností*. Pro potřeby zatřídění jednotlivých odvětví do tří základních sektorů však změna klasifikace nepředstavovala výraznější problém.

2.2 Rešerše literatury

Výzkumem pohraničí se zabýval už od devadesátých let pracovník Univerzity Jana Evangelisty Purkyně docent Jeřábek. Ve svých publikacích *Geografická analýza pohraničí České republiky* (1999) a *Reflexe regionálního rozvoje pohraničí České republiky* (2001) zkoumá pohraničí základními geografickými charakteristikami od fyzicko-geografických charakteristik přes vývoj obyvatelstva, až po charakteristiku zemědělství, průmyslu a služeb. K získání celkového náhledu do problematiky jsou publikace vděčným studijním textem. Do teoretické části byly z publikací použity především obecné charakteristiky pohraničí a také typologie pohraničí dle sousedících států.

Kvalitním zdrojem je publikace od Jeřábka, Dokoupila a Havlíčka v publikaci *České pohraničí - Bariéra nebo prostor zprostředkování?* (2004) Tato kniha se dá s nadsázkou označit jako „Bible výzkumu pohraničí“. V teoretické části byly poznatky z tohoto díla použity pro popis oblasti.

Dalším z cenných informací je práce s názvem *Přeshraniční vlivy v Českém pohraničí* (Zich, 2007), která zkoumá vývoj pohraničí tzv. "zdola", tedy šetřením v terénu. Výzkum byl také významně orientován také na identitu místních obyvatel. Dotazováni byli většinou starostové vybraných pohraničních obcí. Byly hodnoceny indikátory a změny v pohraničí po roce 1989 a jejich vývoj v čase. Také se zkoumaly přeshraniční aktivity, jejich dopady a odhady budoucího vývoje. Je nutné zmínit, že výzkum probíhal před rokem 2007, kdy Česká Republika vstoupila do pásma Schengenské dohody.

Spíše sociologický pohled do česko-polského pohraničí má publikace od Heleny Kolibové (2010) s názvem *Sociální realita česko-polského příhraničí po vstupu do Evropské Unie*. Autoři pracují na pracovištích Slezské Univerzity v Opavě a Univerzity v Opoli. Zjišťována byla identita a identifikace obyvatel v pohraničí a význam a rozšíření stereotypů navzájem. Důraz ve výzkumu byl kladen na preferenci životních hodnot, životní spokojenosti, rodinných vztahů a tzv. genderovou problematiku. Data za jednotlivá území byla srovnávána.

Pohraničím se zabývali v článku *The Czech-Polish and Austrian-Slovenian borderlands* pracovníci z Univerzity Palackého v Olomouci a z Alpen-Adria Universität Klagenfurt v Rakousku. (Kladivo, Ptáček, Roubínek, Ziener. 2012). Práce se zabývá analýzou socioekonomických charakteristik v obou pohraničních územích. Jedním z hlavních výstupů je vytvoření shlukové analýzy pro tvorbu komplexní typologie územích jednotek v daném území, z níž vyšlo celkem pět typů tohoto území.

Významným zdrojem byla *Analýza socioekonomického vývoje Jesenicka a Krnovska* od pracovníků z Univerzity Palackého v Olomouci (Kladivo, Opravil, Ptáček, Roubínek a Toušek, 2012) Publikace je užitečným a praktickým pomocníkem pro studium socioekonomických jevů v dané oblasti.

Kniha Hlavatého s názvem *Přeshraniční rozdíly ekonomických potenciálů na českých hranicích a jejich vliv na místní společenství v pohraničí*, zkoumá pohraniční okresy České Republiky ze socioekonomického hlediska. Široká škála údajů nabízí základ ke studiu pohraničí.

Zajímavým náhledem do konkrétní práce v oblasti pohraničí je i sborník z mezinárodní konference v Ostravě od Wahly, Lednického a Janečkové s názvem *Euroregionální přihraniční spolupráce na česko – polské hranici* (2001). Příspěvky se zabývají množstvím témat charakterizujícím možnosti spolupráce, ale také konkrétními nástroji rozvoje, či jejich bariérami. Jelikož z této publikace není příliš čerpáno, její popis se omezuje na obecnou formulaci, jinak velmi pestré škály příspěvků.

Martinez obecně rozdělil pohraničí na čtyři typy. Jejich význam a vysvětlení je uveden v kapitole 3.

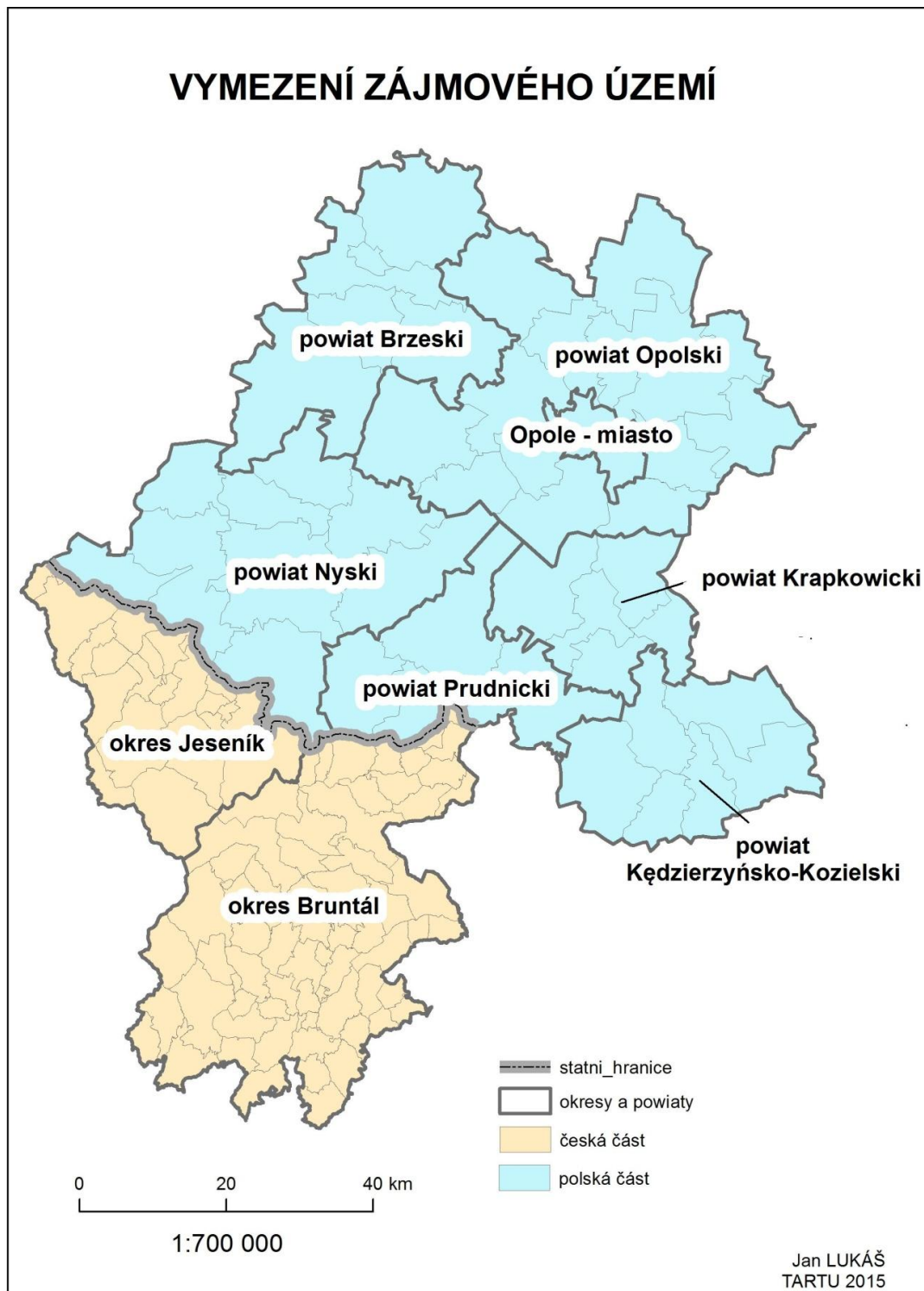
2.3 Vymezení zájmového území

Pro vymezení bylo potřeba vycházet z jednotných územních celků. Jelikož členové euroregionu Praděd, tedy především jednotlivé obce, často mění svoji (ne)účast, pro zkoumané území byla vybrána celistvá plocha okresu Bruntál a Jeseník. Jednalo se o současnou podobu okresů. Jelikož v roce 2005 a 2007 doznaly okresy změn, některé obce byly přesunuty do jiných okresů, práce vychází ze současného stavu. Data z let 2001 resp. 2002 byla tomuto stavu přizpůsobena. Byly tedy vyjmuty obce, které sice v těchto letech k daným okresům náležely v roce 2001, ale o deset let později již nikoliv. V případě polské strany se jedná o celistvé celky powiatů: Brzezski, Kiędzierzynsko-Kozielski [*kendžeřiňsko-koželský*], Krapkowicki, Nyski, Opolski, Opole – miasto a Prudnicki. Vyjmuty byly tři obce z powiatů Kluczborského a Olesznického.

Jak je naznačeno výše, do zájmového území byly zahrnuty ty okresy a powiaty, kde je většina obcí členem euroregionu. Do takto vymezeného území byly začleněny i některé obce, které členy euroregionu nejsou. Na polské straně se k roku 2013 jednalo o tyto obce: Bierawa, Cisek a Pawłowiczki z powiatu Kiędzierzsko-Kozielského; Łambinowice a Kamienniki z powiatu Nyského; Brzeg, Lewin Brzeski, Lubsza a Skarbimierz z powiatu Brzezského, a Dobrzeń Wielki, Chrzastowice, Łubniany, Murów, Tarnów Opolski a Turawa z powiatu Opolského.

Na české straně byly do zájmového území přidány obce Bílá Voda a Vápenná z okresu Jeseník a obce Bílčice, Čaková, Dlouhá Stráň, Dvorce, Heřmanovice, Holčovice, Hošťálkovy, Krasov, Křišťanovice, Nové Heřminovy, Mezina, Milotice nad Opavou, Moravskosleský Kočov,

Roudno, Staré Město a Valšov z okresu Bruntál. Seznam všech obcí v zájmovém území je uveden u příslušných tabulek zobrazujících dané ukazatele v kapitole 4.

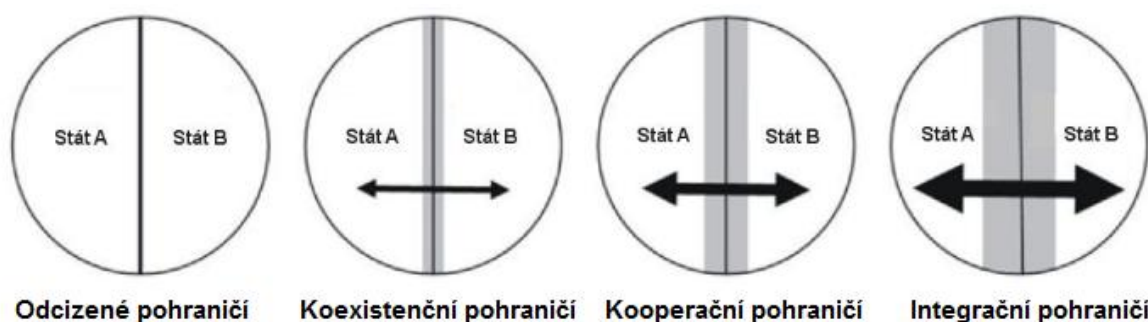
Obr. č. 1 Vymezení zájmového území Zdroj: vlastní zpracování

3 Teoretický základ pojmu *pohraničí* a základní informace o euroregionu Praděd

3.1 Přístupy k typologii pohraničí

Obecně lze říci, že státní hranice od sebe odděluje dva suverénní státy od sebe případně od volného moře. (Šindler, 1986) Hranice taky mohou být uzavřené (např. hranice ČSSR a Rakouska před rokem 1989), částečně otevřené (takto lze označit např. hranice ČSSR a Polska před rokem 1989) a hranice otevřené, za něž lze považovat např. všechny hranice České republiky po roce 1989. (Maier, 1990) To jaký vliv má hranice na vývoj příhraničních oblastí zkoumala řada autorů. Jednoznačně však lze říci, že rozvoj pohraničních oblastí je přímo závislý na propustnosti hranic.

Pohraničím obecně se věnoval Martinez. Podle typu interakce jej dělí na čtyři typy, přičemž za ideální považuje tzv. integrované pohraničí, kdy hranice nepředstavuje téměř žádnou bariéru a je nezávislá na rozvoji pohraničních území. Fakticky pak hranice zaniká jakožto linie celního území s fiskálními důsledky. Hraniční efekt kooperační je spojen ekonomicko-sociální komplementaritou mezi sousedními regiony. Koexistenční efekt představuje pouze omezené přeshraniční kontakty a to hlavně v důsledku právě otevřených hranic. Efekt odcizení je typický pro uzavřenou hranici. Přeshraniční kontakty téměř neexistují, prohlubuje se perifernost území, která se orientují na vnitrozemí. (Dokoupil, J. Diferencující aspekty zkoumání hraničního efektu)

Zdroj: Martinez, 1994, str. 3

Řada autorů (Schwind 1972, Ante 1981 a další) rozlišují čtyři typy politických i kulturních hranic. Jedná se o hranice:

- subsekventní (hranice definována následně po předchozím rozvoji daného území)
- antecedentní (hranice stanová před rozvojem daného území)

- c) překrývající (politická opatření způsobila překrytí původního teritoria, např. většina hranic v Africe)
- d) reliktní (hranice již neexistující, faktory dřívějšího ohraničení jsou však nadále patrné, např. hranice poválečného dosídlení českého pohraničí)

3.2 Pohraničí České Republiky s důrazem na česko-polskou oblast

Oblast u hranic České Republiky je již od středověku odlišná od oblastí ve vnitrozemí a to jak svými fyzicko-geografickými podmínkami tak z toho částečně vyplývající sídelně-ekonomickou strukturou.

Jeřábek a kol. (2001) obecně charakterizuje pohraničí České republiky těmito znaky:

- a) periferní poloha ve vztahu k centru
- b) specifické, přírodní a klimatické podmínky (převaha území vyšších nadmořských výšek)
- c) sociokulturní diskontinuita způsobená historickým vývojem (odsun českých Němců a následné dosídlení pohraničí po 2. světové válce)

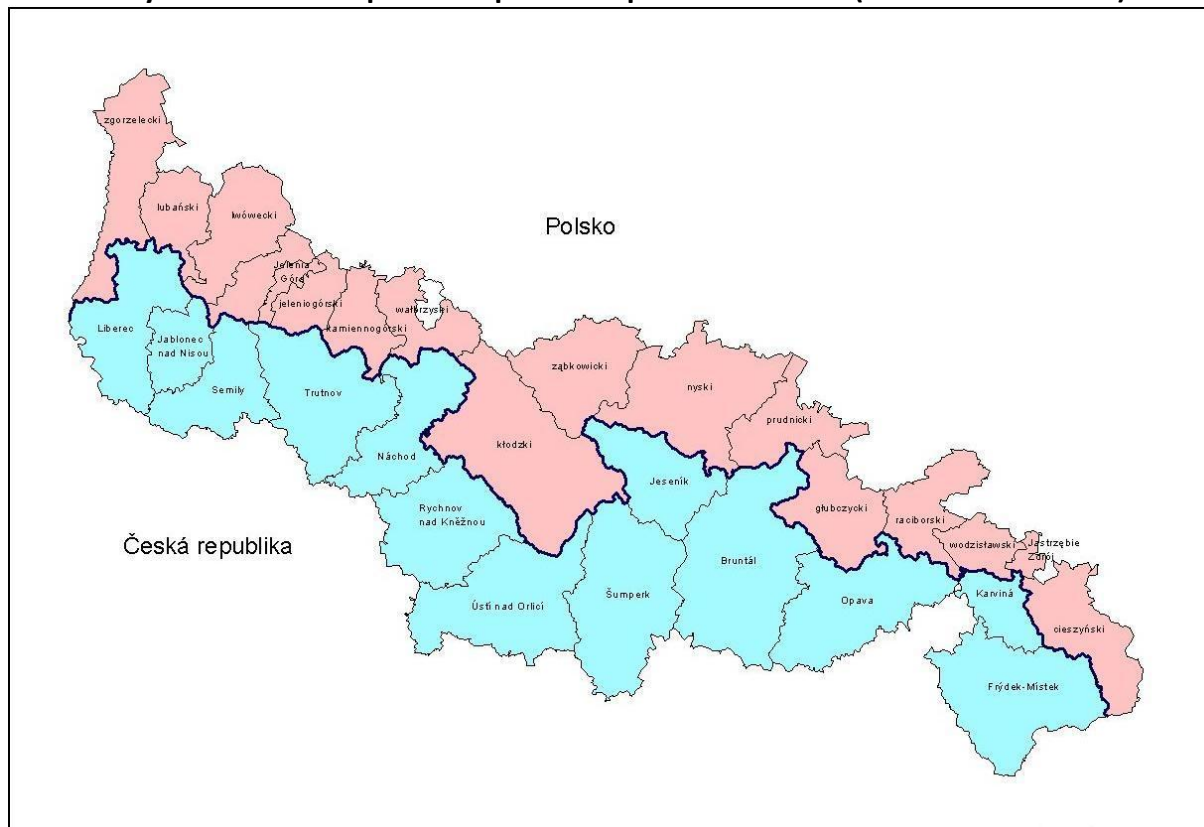
Jeřábek také definuje typologii pohraničí na základě úseků státní hranice se sousedními zeměmi. Uvádí:

- a) česko – rakouské pohraničí
- b) česko – německé (v tomto případě často pohraničí rozděluje na česko – bavorské a česko – saské)
- c) česko – slovenské
- d) česko – polské

(Jeřábek, F. Geografická analýza pohraničí České republiky. 1999)

V současné době odborníci na výzkum pohraničí nejčastěji tuto oblast vymezují tak, aby bylo možné srovnávat data za stejné územní celky. Nejčastěji je tak pohraničí vymezeno vybranými okresy. V České republice z celkového počtu 76 okresů do pohraničních okresů odborníci zahrnují 36 okresů, což je 36,9 %. Jedná se o všechny pohraniční okresy a okres Ostrava – město. Podle Hlavatého (2005) je to pohraničí, které nebere v úvahu historické, etnické, kulturní, přírodní a jiné znaky.

Obr. č. 2 Vymezení česko – polského pohraničí podle Hlavatého (bez okresu Ostrava)

Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec

Kladivo, Ptáček, Roubínek, Ziener, přehledně dělí území česko-polského (a také rakousko-slovenského) pohraničí na pět typů. Typologie byla vytvořena na základě širokého spektra dat na jejichž základě vznikla tzv. shluková analýza. Prvním důležitým krokem bylo charakterizovat populační vývoj obyvatelstva mezi lety 1991 a 2001, tedy zda obyvatelstva ubývalo nebo přibývalo. Další významnou položkou k vytvoření analýzy byla data za strukturu populace dle věkových skupin. Z toho poté vyplýval nízký nebo vysoký podíl populace v produktivním či v předproduktivním věku, případně vysoký podíl starší populace. Autoři zjišťovali také podíl zaměstnaných ve třech základních ekonomických sektorech, tedy v zemědělství, v průmyslu a ve službách. Posledním krokem bylo zjistit a implikovat do analýzy, jak velký podíl populace žije v územních jednotkách s vyšším počtem obyvatelstva než 5000. Výsledkem shlukové analýzy bylo data sjednotit do administrativních jednotek Správních obvodů s obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a do polských jednotek powiatů. V případě euroregionu Praděd za českou stranu jsou všechna ORP, s výjimkou ORP Krnov, označena jako čtvrtý typ, kdy se jedná o tradiční průmyslové oblasti bez větších měst, s vyšším podílem mladší populace a nízkým podílem terciálního sektoru. V ORP Krnov převahuje, oproti čtvrtému typu, terciální sektor, ale lze také vysledovat nepatrný úbytek

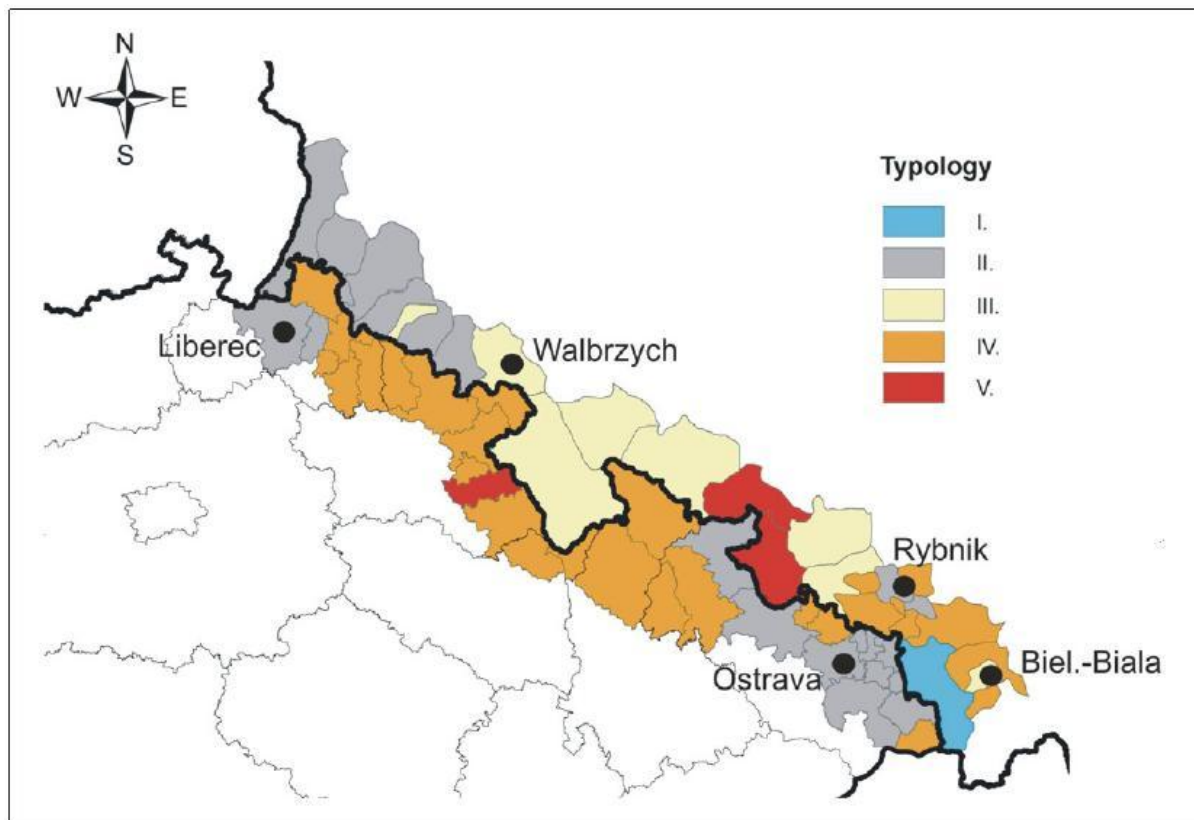
populace. Na polské straně byly v rámci euroregionu Praděd do analýzy zahrnuty powiaty Nysa, Kędzierzyn – Koźle a Prudnik. První dva jmenovaní spadají do třetího typu pohraničí. Zde dominuje terciální sektor, ale jsou patrný depopulační trendy. Prudnicko je oblastí, kde výrazně dominuje zemědělství a vysoký podíl obyvatelstva zaujímá starší populace. (Kladivo, Ptáček, Roubínek, Ziener, 2012)

Tabulka č. 1 Komplexní typologie česko-polského pohraničí podle Kladiva, Ptáčka, Roubínka a Ziener (2012)

Typ	Hlavní charakteristiky	Příklady území v Euroregionu Praděd a ve vybraných sousedících územích
1. Typ	Vysoká urbanizace s vysokým podílem terciálního sektoru, rostoucí populační trend, ale nízký podíl populace v produktivním věku a vysoký podíl starší populace	Powiat Cieszyn
2. Typ	Industrializované oblasti s převahou terciálního a sekundárního sektoru, vysoký podíl populace v produktivním věku, nepatrný úbytek populace	ORP Krnov, ORP Opava, Powiat Rybnik (s výjimkou ORP Jablunkov celá oblasti Ostravska-Karvinska)
3. Typ	Urbanizované nebo venkovské oblasti s vysokým podílem terciálního sektoru, vysoký podíl starší populace, depopulační trendy	Powiat Nysa, Powiat Żąbkowice Śląskie, Powiat Kłodzko, Powiat Kędzierzyn-Koźle, Powiat Racibórz
4. Typ	Tradiční průmyslové oblasti bez větších měst s nízkým podílem terciálního sektoru, vysoký podíl mladé populace a populace v produktivním věku	ORP Bruntál, ORP Rýmařov, ORP Jeseník, ORP Kravaře, ORP Hlučín, ORP Jablunkov (s výjimkou Powiatu Rybnik a Powiatu Cieszyn celá příhraniční oblast polského Horního Slezska)
5. Typ	Venkovské oblasti s velmi vysokým podílem primárního sektoru a vysokým podílem starší populace	Powiat Prudnik, Powiat Głubczyce

Zdroj: Kladivo, Ptáček, Roubínek, Ziener. Moravian geographical reports, 3/2012, Vol.20 (upraveno)

Obr. č. 3 Komplexní typologie česko-polského pohraničí podle Kladiva, Ptáčka, Roubínka a Ziener

Zdroj: Kladivo, Ptáček, Roubínek a Ziener, 2012, Moravian Geographical reports 3/2012, Vol. 20

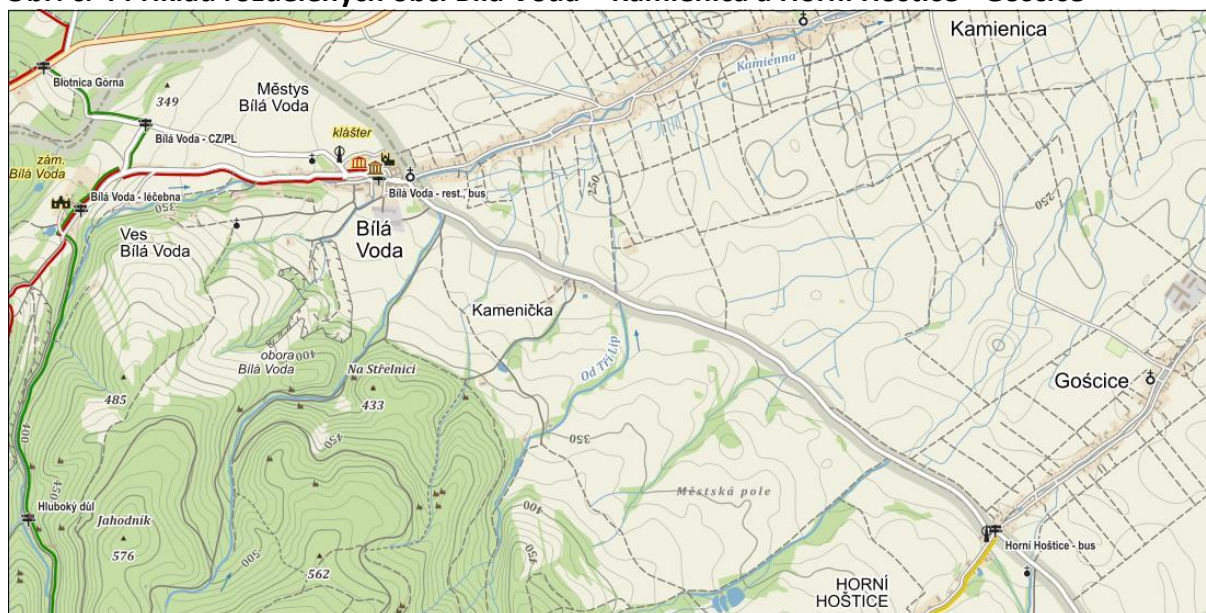
Nakonec se nabízí otázka, jak mohou občané žijící v pohraničních regionech sami ovlivnit vývoj oblasti. Výzkum Zicha se zabýval také tímto tématem. V celém česko-polském pohraničí uvedlo 58,8 % dotázaných občanů, že vliv na situaci v pohraničí nemají vůbec žádný. Jako určitý vliv, či velký vliv označilo odpověď pouze 10,8 % respondentů. To koresponduje s celkovou nízkou veřejnou aktivitou občanů v rámci celé ČR. Mohlo by být zajímavé připomenout, že ve vnitrozemských okresech ČR je situace velmi podobná. (Zich, F. Přeshraniční vlivy v českém pohraničí, 2007, str. 127)

3.3 Historie Euroregionu Praděd

Starší historie zkoumaného území je poněkud bizarní. Několik historických okolností do budoucna výrazně nasměrovalo vývoj území určitým směrem. Jako z prvních významných historických okolností, která patří k nejzásadnějším, lze považovat ztrátu většiny Slezska v roce 1742 v důsledku válek o tzv. rakouské dědictví. Přesto malá část tohoto dnes již

historického území zůstala součástí českých zemí. Podstatné je, že zkoumaná oblast se právě od této doby stává pohraničím. Spletité vedení „nové hranice“ často nerespektovalo jak tehdejší sídelní strukturu, tak fyzickogeografické podmínky. (Ptáček, Roubínek, Kladivo, Ziener 2012) Dobře viditelné je to na příkladu obcí Bílá Voda – Kamiénica nebo Horní Hoštice – Gościce. Obě „dvouobce“ na sebe navzájem přirozeně navazují, ale jsou odděleny státní hranicí. Dokonce i názvy obcí mají často stejný původ. Je však dobré připomenout, že takto rozdělených obcí je celá řada, a to po celém česko-polském pohraničí.

Obr. č. 4 Příklad rozdělených obcí Bílá Voda – Kamiénica a Horní Hoštice - Gościce

Zdroj: Mapy.cz

Druhým důležitým mezníkem je období po druhé světové válce, které pro pohraničí znamenalo možná ještě větší změnu než po roce 1742. Celé česko-polské pohraničí v délce od Bohumína po Hrádek nad Nisou, je totiž jako jediné pohraničí v ČR specifické tím, že na obou stranách hranic došlo po roce 1945 k odsunutí původního obyvatelstva. Následně bylo území osídleno lidmi přicházejícími často z odlišné etnické či kulturní oblasti. Nově příchozími byli nejčastěji lidé z oblasti Valašska, Slovenska nebo dokonce až z Podkarpatské Rusi. (Jeřábek, 2004)

V období socialismu byly sice tehdejší Československo a Polsko formálně spřátelené národy, ale úroveň přeshraniční spolupráce byla velmi nízká, snad s výjimkou Ostravsko-Katowické aglomerace. Mohla k tomu přispět i již zmíněná totální výměna obyvatelstva na obou stranách hranic po druhé světové válce a obyvatelstvo si tvořilo vztah k této oblasti velmi pomalu. V české části byli odsunuti Němci a většina pohraničního území na druhé straně hranice byla dosídlena Poláky. Poválečná hranice Německa se přesunula na linii Lužická Nisa - Odra. Polsko tak získalo nová území. (Ptáček, Roubínek, Kladivo, Ziener 2012)

Po roce 1989 dochází ke změnám struktur v zaměstnanosti. Nastává útlum hornické činnosti v oblasti těžby rud u Zlatých Hor a dochází k úpadku tradičního oděvního průmyslu, k omezení tradiční zemědělské výroby nebo ke zrušení vojenské posádky u Mikulovic. Příčinou těchto změn je více. Jako příklad lze uvést důsledek liberalizace zahraničního obchodu a

dovoz levnějšího textilu z asijských zemí. Situaci dodnes komplikuje špatná dopravní dostupnost, do jisté míry umocněna bariérou hor, která může odrazovat investory ze zahraničí. (Transgraniczny krajobraz euroregionu Pradziad, Spyra, 2013)

Ještě dlouho po sametové revoluci však hranice působila mezi Českou Republikou a Polskem jako pevná bariéra, která znesnadňovala vzájemný rozvoj. V jiných státech v pohraničí se naopak spolupráce rozvíjela velmi intenzivně. (Vencálek, 1997, str. 33) Snahy o navázání spolupráce příhraničních regionů podle evropských modelů je však možné spatřovat nedlouho po revoluci. Ideu vzájemného přibližování a spolupráce mezi Polskem a Českou Republikou v oblasti dnešního euroregionu Pradęd přijaly a první kontakty uskutečnily orgány místních samospráv již v roce 1990. S první iniciativou v tomto směru přišlo město Jeseník. Jako první uspořádalo 21. června 1991 konferenci za účasti představitelů obou zemí. Účastnili se jí lidé ze samospráv z jesenického regionu a z Opolského a tehdejšího Valbřišského vojvodství (dnes součást Dolnoslezského Wojwodství). Jako hlavní překážky rozvoje byly označeny velká uzavřenost hranice a přísné celní předpisy. Jako priority byly označeny procesy vedoucí k větší integraci obou území, např. participace na společných projektech, společných kulturních a sportovních setkáních, otevírání nových přechodů pro tzv. malý pohraniční styk, navázání kontaktů mezi jednotlivými podniky apod. (Zich, F. a kol. Přeshraniční vlivy v Českém pohraničí, str. 234)

3.4 Současnost Euroregionu Pradęd a jeho struktura

Samotný euroregion vznikl 2. 7. 1997 na základě tzv. Rámcové dohody o založení euroregionu Pradęd, která byla podepsána v Jeseníku, a to za českou stranu Sdružením rozvoje obcí povodí Osoblahy, asociací českých obcí a okresy Bruntál a Jeseník. Za polskou stranu dohodu podepsalo sdružení Unie cestovního ruchu Nyské Země. (Euroregion Pradęd – publikace, 2013)

Euroregion Pradęd se nachází v pohraničních územích v severovýchodní části Moravskoslezského kraje a v severní části Olomouckého kraje, na české straně, a v jižní části Opolského Vojvodství na polské straně. Na českém území se jedná o většinu obcí okresu Bruntál a Jeseník, na polské straně jde především o obce powiatů Brzeg, Krapkowice, Kędzierzyń-Koźle, Nysa, Opole, Opole – město a Prudnik. Jak už bylo nastíněno v kapitole 2.2., oblast Euroregionu se mění, podle toho jak jednotlivé obce vystupují či se přidávají k euroregionu.

Česká strana je více hornatá, nachází se zde druhé největší horstvo České Republiky – Hrubý Jeseník. Oblast má tedy veliký potenciál v rozvoji cestovního ruchu. Na polské straně převažuje nížinný až rovinatý reliéf. Dominuje zde zemědělská výroba. Zároveň je oblast nejméně zalidněným euroregionem v České Republice. (Euroregion Nysa, velikost euroregionů, 2007)

Pro rozvoj česko – polského pohraničí konkrétně, je důležitý kontakt a vzájemná provázanost odlišných oblastí. Jde o koexistenci mezi obecně nížinatými území na polské straně a hornatými územími na české straně. Cílem společných aktivit je především podpora rozvoje turistického ruchu na obou stranách euroregionu. (Vencálek 1997, str. 33) Jako problém by mohla být vnímána právě rozdílná charakteristika území. Spíše zemědělské oblasti v Polsku nemají příliš potenciál pro rozvoj a naopak tradičně průmyslovější česká část trpí právě jeho útlumem. Např. v tradičně průmyslovém Krnově je ekonomická situace ztížená v důsledku odlehlosti území. Průmysl, za dobu restrukturalizace oslabil. Jako jedna z dalších možností se nabízí již zmíněná podpora turistického ruchu, který má v oblasti Jeseníků velký a stále ne plně využitý potenciál. (Zich, F. a kol. Přeshraniční vlivy v Českém pohraničí, str. 234) Potenciálem se nakonec zdají být i možnosti kombinace letní rekreace v Polsku a zimní rekreace v Česku. Konkrétně se jedná o možnosti vodní turistiky v oblasti Otmuchovského a Nyského jezera v létě a zimní turistiky v lyžařských střediscích na české straně. (Cestr, 2014)

V současnosti je území postiženo také vysokou nezaměstnaností. Přispívá k tomu i to, že se oblast nachází v pohraničí. Pleskot (2007) předpokládá, že pracovní podmínky a nabídka práce se od vnitrozemí liší a situace může být také ovlivněna zaměstnaností v sousedním státu. (Pleskot, Přeshraniční vlivy v českém pohraničí, str. 52)

Za možný mezník ve vývoji lze považovat 21. prosinec roku 2007, kdy došlo k přistoupení České republiky a dalších osmi států EU do Schengenského prostoru, což v praxi znamená, že státní hranice je možno překračovat kdekoliv a kdykoliv bez nutnosti hraničních kontrol. (Euroskop.cz)

V současnosti je Euroregion Praděd jedním z mnoha organizovaných regionů napříč státy v sjednocené Evropě. Hlavním cílem vzniku euroregionu je, obecně vzato, socioekonomický rozvoj, kvalita života a přeshraniční spolupráce na obou stranách hranic a snaha o vytvoření dlouhodobé spolupráce mezi oběma regiony. V současné době území euroregionu zahrnuje 34 gmin na polské straně a 73 obcí na straně české. Jeho rozloha je přibližně 7 000 km² a žije zde přes 700 tisíc obyvatel. V rámci České republiky patří mezi středně velké euroregiony. (Euroregion Praděd - publikace, 2013)

Organizační struktura nemá společnou právní subjektivitu, ale mají ji pouze její jednotlivé národní části. Stejně to funguje ve všech euroregionech v České Republice, i když většina z nich uvažuje o vytvoření společného právního subjektu. V případě členství v euroregionech je obecně předem definované území, z kterého následně do svazku vstupují jednotlivá města a obce. Stanovy většiny euroregionů umožňují účast dalším subjektům, tedy např. obcím z jiných, než předem definovaných oblastí. Zdaleka se ale nemusí jednat pouze o obce, nebo svazky obcí, ale např. o Hospodářské komory, Vysoké školy, kraje, firmy, občanská sdružení nebo subjekty zabývající se ochranou přírody (Národní parky, Chráněné krajinné oblasti). Členy Euroregionu Praděd jsou ale pouze obce či jejich svazky a společně s Euroregionem Egrensis je jedním z pouhých dvou euroregionů, které nevyužily možnosti členství jiných subjektů. Obce mohou být i členy více euroregionů. (Branda, 2009)

Euroregion je tvořen orgány, které jsou společné pro obě strany a také individuálními pro každou z nich. Z každé strany je volen ze svých delegátů předseda a dva místopředsedové.

Orgány pro jednotlivé státy jsou: Valná hromada, Rada Euroregionu, výbor pro audit, tajemník a pracovní skupiny. Valná hromada je nejvyšším orgánem. Určuje cíle pro národní části euroregionu, rozhoduje o finančních otázkách (zpočátku také o členství) a jmenuje výkonný orgán Radu Euroregionu. Členové Rady jsou rovněž členy Parlamentu euroregionu a předseda a dva zástupci jsou součástí Prezidia Euroregionu. V současné době na polské straně, po vzniku Svazu polských obcí Euroregionu Praděd, převzalo exekutivní funkce vedení tohoto sdružení. Sídlem polské části Euroregionu se stal Prudnik. Sídlem pro českou část se stal Bruntál, ale od roku 2002 je sídlem Vrbno pod Pradědem. První setkání Parlamentu euroregionu se konalo 7. května 1998 v Nyse, kde byl přijat statut euroregionu, pravidla zasedání Parlamentu. Byl zde zvolen první předseda Parlamentu s ročním mandátem.

Od roku 1996 do současnosti fungovaly tři programy EU na podporu rozvoje přeshraniční spolupráce: PHARE CBC 1996, 1999–2003, INTERREG IIIA 2004–2006 a POWT 2007–2013.

V rámci programu přeshraniční spolupráce Phare bylo zrealizováno 97 projektů v celkové výši 566 000 EUR z finančních prostředků Evropské unie, zatímco v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA bylo dokončeno 64 projektů v celkové výši 539 000 EUR. V současné době, v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce jsou realizovány 584 projekty v hodnotě 7 410 000 EUR. (Euroregion Praděd - publikace, 2013)

V současné době vrcholí přípravy Programu přeshraniční spolupráce ČR-Polsko v období 2014 – 2020. Lze očekávat, že v tomto období budou podporovány projekty dle tematických cílů z fondů Evropských sociálních a investičních projektů (ESI) a také z Operačního programu přeshraniční spolupráce (OPPS). Finanční alokace programu přeshraniční spolupráce je 226, 2 milionů eur. Nejvíce peněz by mělo směřovat na podporu růstu podporujícího zaměstnanost, a to konkrétně 135,72 mil. eur. (Ministerstvo pro místní rozvoj, Odbor evropské územní spolupráce, 2014)

Tabulka č. 2 Finanční alokace OPPS ČR-PR 2014+

	Investiční priorita / priorytet inwestycyjny	Program (v mil. eur)	Program
5b	rizika / zagrożenia %	12,21	5,4%
8b	podpora růstu podporujícího zaměstnanost/Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu %	135,72	60,0%
10b	vzdělávání / edukacja %	10,18	4,5%
11	instituce a spolupráce / instytucje i współpraca %	54,51	24,1%
	technická pomoc / pomoc techniczna	13,57	6,0%
	SUMA / ŁĄCZNIE %	226,20	100,0%

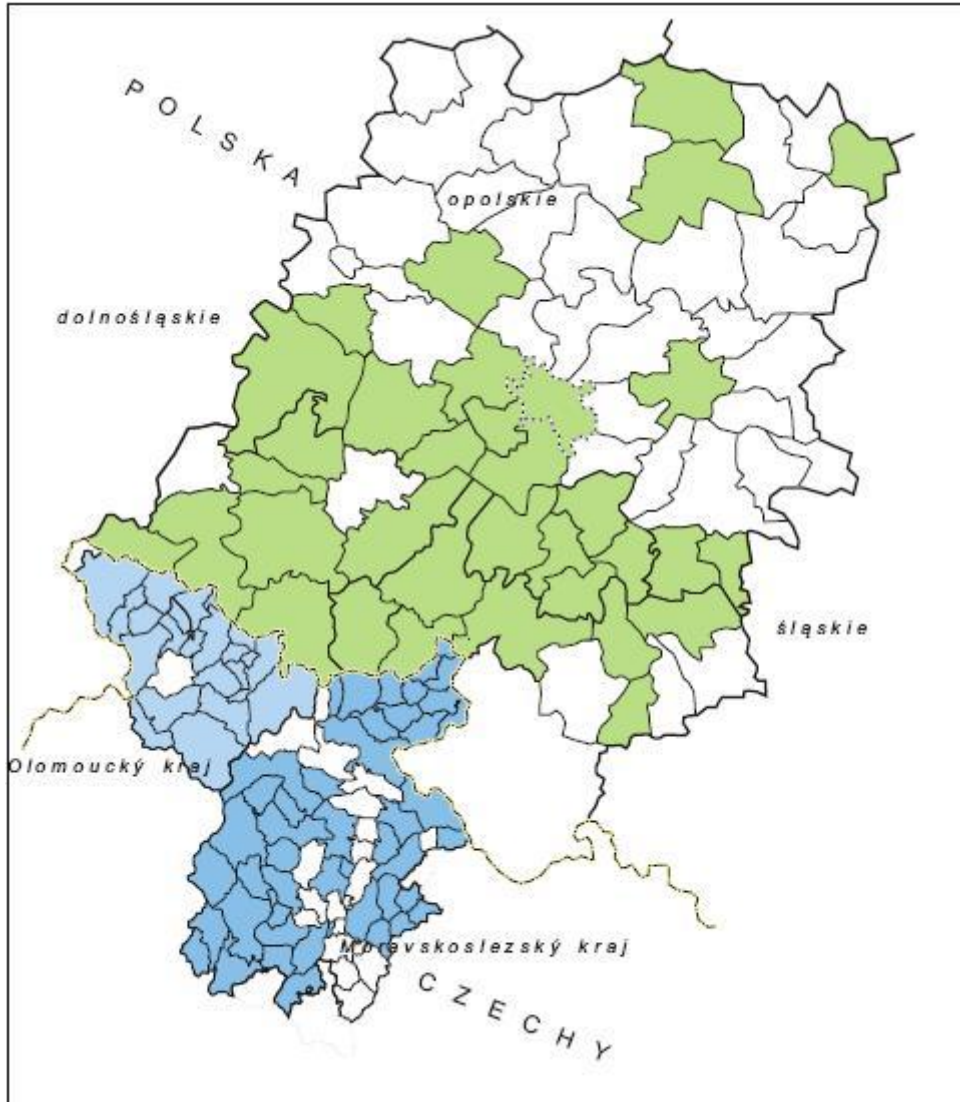
Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj (upraveno)

Havrlant (2001) označuje jako dominantní oblasti přeshraniční spolupráce tyto okruhy:

- regionální plánování a rozvoj
- životní prostředí a energetika
- zvyšování životní úrovně obyvatel

- zlepšování a rozvoj infrastruktury
- veřejný dopravní pohraniční styk a turistika
- školství, kultura a tělovýchova
- spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof
- spolupráce na úseku sociálním a humanitárním
- zlepšování mezilidských vztahů

Obr. č. 5 Mapa euroregionu Praděd v roce 2012

Zdroj: Euroregion Praděd – publikace, 2013

4 Socioekonomická analýza

4.1 Počet obyvatel

Dlouhodobý trend v zájmovém území vykazuje postupný pokles počtu obyvatel a to primárně ze dvou důvodů. První příčinou je stěhování obyvatelstva do měst za lepšími pracovními podmínkami z důvodu vysoké nezaměstnanosti, a v některých oblastech je také důvodem nízká identifikace obyvatelstva s regionem. Druhým důvodem je obecný pokles přirozeného přírůstku. (Gajdová, Tuleja, 2012)

V roce 2011 žilo v zájmovém území 748 387 obyvatel. Z toho v české části žilo 131 472 obyvatel. V polské části je obyvatel mnohem více. K uvedenému datu zde žilo 616 915 obyvatel. Při porovnání s rokem 2001 je zajímavé, že depopulační trend je výrazně patrný pouze v české části. V Polsku obyvatel dokonce mírně přibýlo. V české části ubylo více než 16 000 obyvatel.

Tabulka č. 3 Počet obyvatel v Euroregionu Praděd

rok	Česká část		Polská část		Celkem	
	počet obyvatel	bazický index	počet obyvatel	bazický index	počet obyvatel	bazický index
2001	147 552	100 %	616 288	100 %	763 840	100 %
2011	131 472	89,10 %	616 915	100,10 %	748 387	97,97

Zdroj: SLDB 2001, 2011; GUS-BDL 2002, 2011; vlastní zpracování

I když oblast patří mezi spíše větší euroregiony, počet obyvatel je nejnižší ze nich. Data v následující tabulce zahrnují pouze počet obyvatel žijících v české části euroregionů a pouze v jejich členských obcích. Od počtu obyvatel v české části zájmového území se ale příliš výrazně neliší.

Euroregion	Obyvatelstvo
Pomoraví	672 019
Nisa	448 105
Labe	374 554
Bílé Karpaty	354 738
Těšínské Slezsko	351 277
Krušnohoří	298 568
Glacensis	276 409
Silva Nortica	261 164
Egrensis	234 582
Silesia	222 992
Šumava	182 466
Beskydy	164 467
Praděd	131 583

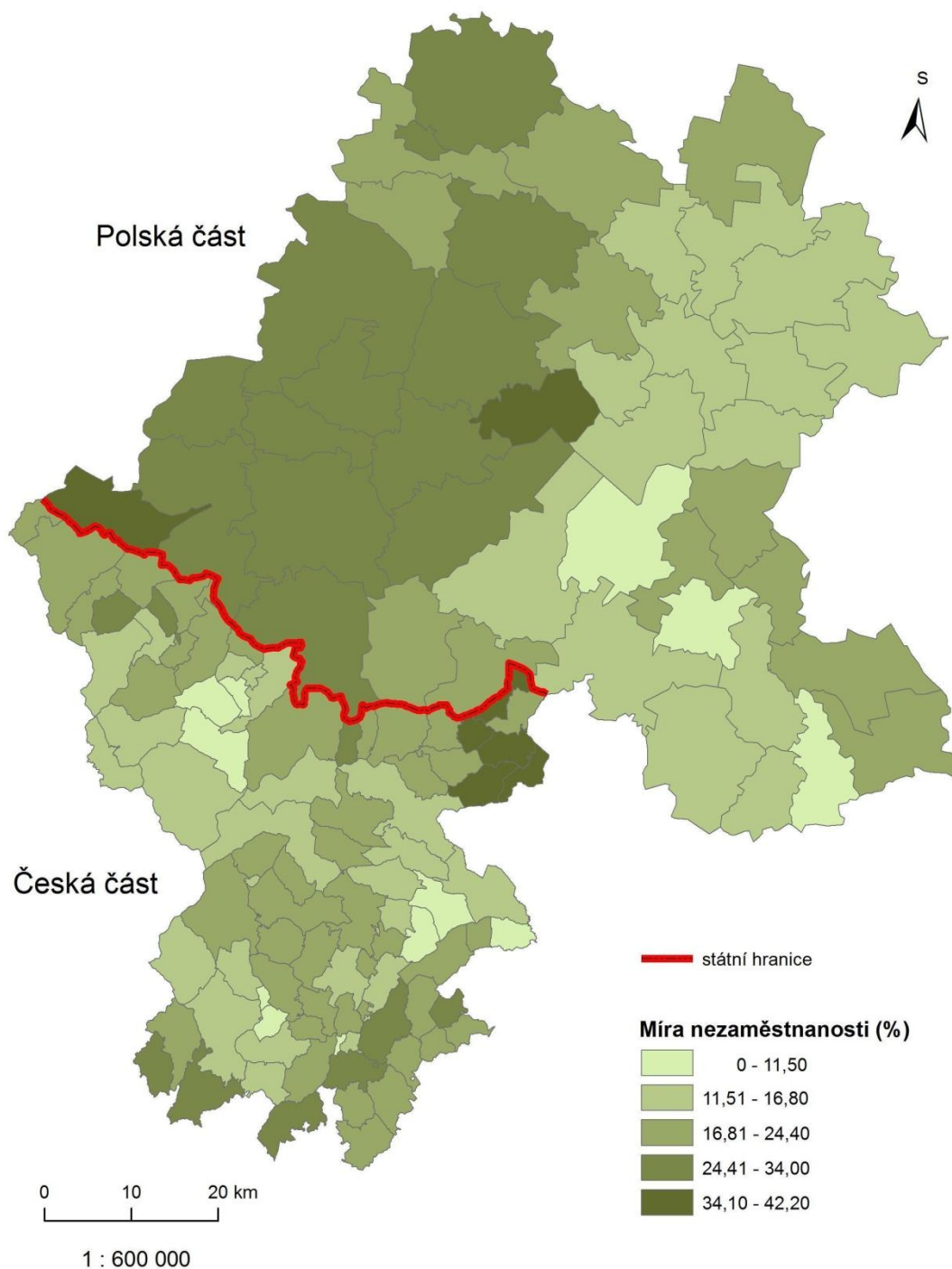
Tabulka č. 4 Počet obyvatel v euroregionech České republiky Zdroj: ČSÚ Liberec

4.2 Nezaměstnanost

Na české straně měla za rok 2001 nejvyšší nezaměstnanost obec Rusín (42,2 %), Slezské Pavlovice (40,7 %) a Hlinka (39,2 %). Není bez zajímavosti, že tato trojice obcí leží v jedné z nejhudších oblastí Bruntálska, na výspě osoblažského výběžku. Naopak nejnižší podíl nezaměstnanosti měly obce Nová Pláň (0,0 %), Velká Štáhle (7,4 %) a Úvalno (9,7 %). V případě Nové Pláně nulovou zaměstnanost způsobuje velmi nízký počet obyvatel.

Na polské straně za rok 2001 byla míra nezaměstnanosti (stopa bezrobocija) podobně vysoká, jako na české straně. Nejvyšší nezaměstnanost měly obce Tułowice (40 %), Paczków (34,2 %) a Otmuchów (32,3 %). Naopak nejnižší podíl měly obce Walce (7,1 %), Cisek (10,4 %) a Strzeleczi (10,6 %).

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI V ZÁJMOVÉM ÚZEMÍ V ROCE 2001

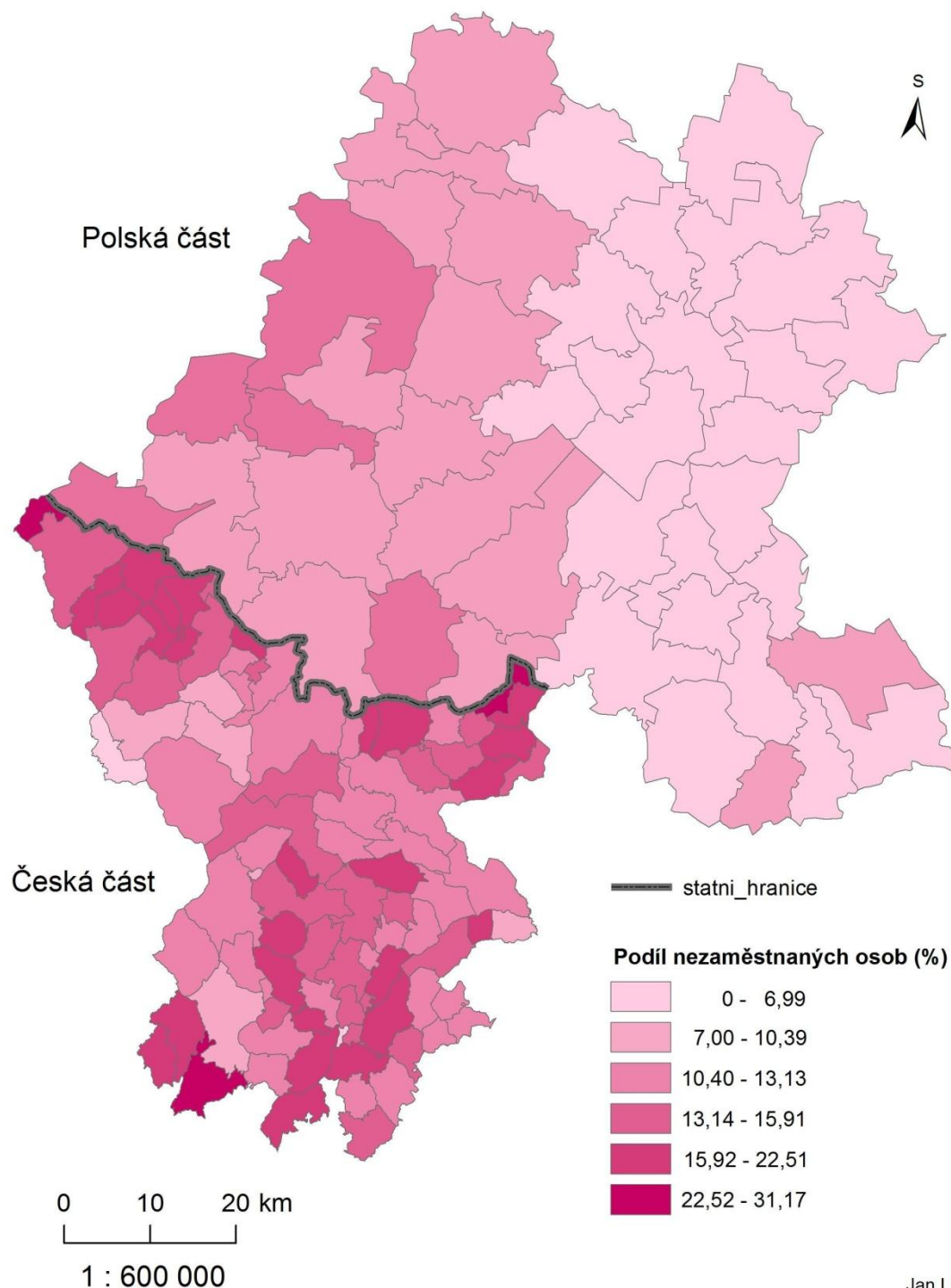
Jan LUKÁŠ
TARTU 2015

Obr. č. 6 Míra nezaměstnanosti v zájmovém území v roce 2001 Zdroj: Portál MPSV, Urząd statystyczny w Opolu; vlastní zpracování

V roce 2011 byla situace podobná. Nejvyšší nezaměstnanost měla obec Jiříkov a to 43,3 %. Následovaly obce Hlinka (41,7 %) a Bílá Voda (39,3 %). Nejnižší podíl nezaměstnaných měly obce Nová Pláň (0,0 %), Ostružná (8,1 %) a Česká Ves (10,0 %). Obecně pak nejvyšší nezaměstnaností trpí většina obcí osoblažského výběžku, obce mezi Javorníkem a Vidnavou, širší okolí Bruntálu a jižní část okresu Bruntál. Naopak relativně nižší nezaměstnanost měly obce bezprostředně blízko města Jeseník nebo např. město Rýmařov a obec Úvalno.

Za rok 2011 za polskou stranu jsou data dostupná pouze za podíl nezaměstnaných osob. Podíl nezaměstnaných se počítá ze všech obyvatel v produktivním věku a ne pouze z ekonomicky aktivních obyvatel jako tomu bylo v roce 2001. (Podrobněji je situace vysvětlena v metodice.) Nejvyšší hodnotu vykazovaly obce Grodków (12,6 %), Paczków (11,7) a Prudnik (11,3).

PODÍL NEZAMĚSTNANÝCH OSOB V OBCÍCH A GMINÁCH ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ V ROCE 2011

Obr. č. 7 Podíl nezaměstnaných osob v obcích a gminách v roce 2011 Zdroj: Portál MPSV, GUS-BDL - Udzial bezrobotnych w liczbe ludności; vlastní zpracování

V porovnání s okresy je situace podobná. Okres Jeseník k 31. 12. 2011 vykazoval vůbec nejvyšší nezaměstnanost ze všech okresů v ČR a to 16,8 %. Okres Bruntál byl na tom s 16,5% podobně. Obecně vzato, obce v obou okresech vykazují dlouhodobě nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti.

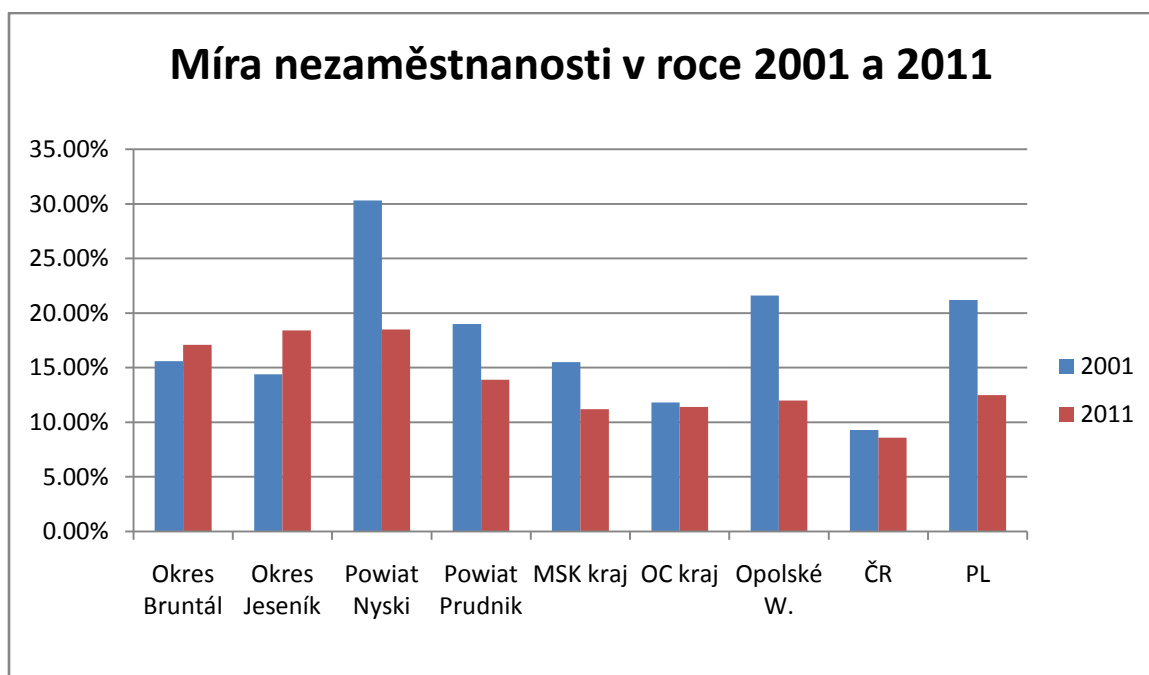
Za powiaty měl nejvyšší míru nezaměstnanosti powiat Brzeszki a to 20,3 % nezaměstnaných. Následují powiaty Nyski (19,0 %) a powiat Prudnicki (18,6). Nejnižší hodnotu nezaměstnanosti mělo město Opole (6,2 %), následované powiatem Krapkowickim (10,1 %) a Opolskim (12,2 %). Ukazuje se, že i přes pokles nezaměstnanosti oproti roku 2001 je situace podobná jako v roce 2001 a nezaměstnaností nejvíce trpí západní část polského zájmového území.

Olomoucký kraj i Moravskoslezský kraj měli k 31. 12. 2011 hned po Ústeckém kraji nejvyšší nezaměstnanost v České Republice, a to za Olomoucký kraj 11,4 %, a za Moravskoslezský kraj 11,2 %. Opolské vojvodství vykazovalo hodnotu nezaměstnanosti 12,0 %. Na obou stranách euroregionu se jedná o nadprůměrné hodnoty. K 31. 12. 2011 v rámci celé České republiky dosahovala průměrná nezaměstnanost 8,6 %, což je o 3,9 % méně než byla průměrná nezaměstnanost v obcích české části euroregionu. (Euroregion Praděd) K 31. 12. 2011 byla průměrná nezaměstnanost v celém Polsku 12,5 %. V následující tabulce je srovnání dat za roky 2001 a 2011.

Tabulka č. 4 Míra nezaměstnanosti v jednotlivých administrativních celcích v letech 2001 a 2011

	2001 (2002)	2011	rozdíl 2001/2011
Okres Bruntál	15,6 %	16,5 %	- 0,9 %
Okres Jeseník	14,4 %	16,8 %	- 2,4 %
Powiat Nyski	30,3 %	18,5 %	+ 11,8 %
Powiat Prudnicki	19,0 %	13,9 %	+ 5,1 %
Moravskoslezský kraj	15,5 %	11,2 %	+ 4,3 %
Olomoucký kraj	11,8 %	11,4 %	+ 0,4 %
Opolské Wojwodství	21,6 %	12,0 %	+ 9,6 %
Česká Republika	9,3 %	8,6 %	+ 0,7 %
Polsko	21,2 %	12,5 %	+ 8,7 %

Zdroj: ČSÚ, MPSV, BDL; vlastní zpracování

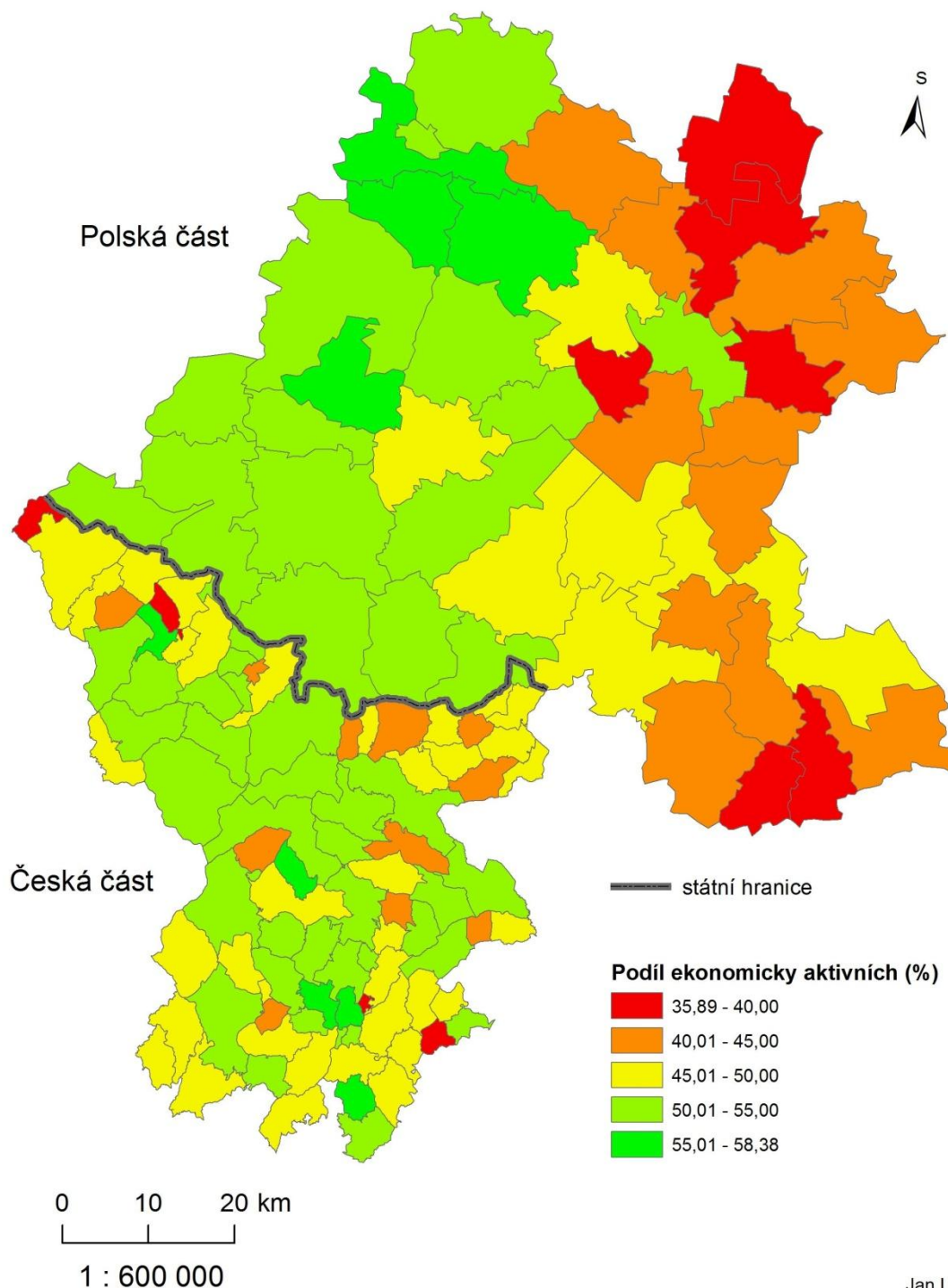
Graf č. 1 Míra nezaměstnanosti v roce 2001 a 2011 Zdroj: ČSÚ, MPSV, BDL; vlastní zpracování

4.3 Ekonomická aktivita obyvatelstva

Ekonomicky aktivním obyvatelstvem se označuje populace v produktivním věku, tedy práce schopná část obyvatelstva v rozmezí 15 - 64 let věku. Za rok 2001 má nejvyšší hodnotu ekonomicky aktivních obec Andělská Hora (58,4 %), následují obce Moravskoslezský Kočov (56,7 %) a Křišťanovice (56,2 %). V případě Andělské Hory a Moravskosleského Kočova by se mohlo jednat o jistou formu suburbanizace, protože obce leží v těsné blízkosti okresního města Bruntál. Proto je důvodné se domnívat, že by zde mohlo být více obyvatel v produktivním věku v důsledku stěhování mladších rodin do blízkosti města. Naopak nejnižší podíl ekonomicky aktivních měly obce Bílá Voda (35,98 %), Kobylá nad Vidnávkou (38,4 %) a Dlouhá Stráň (38,7 %).

Na polské straně v roce 2001 měly nejvyšší hodnotu ekonomicky aktivních obce Skarbimierz (58,5 %), Skoroszyce (56,0 %) a Olszanka (55,7 %). Naopak nejnižší podíl měly obce Lubniany (38,1 %), Murów (38,3 %) a Polska Cerekiew (38,7 %).

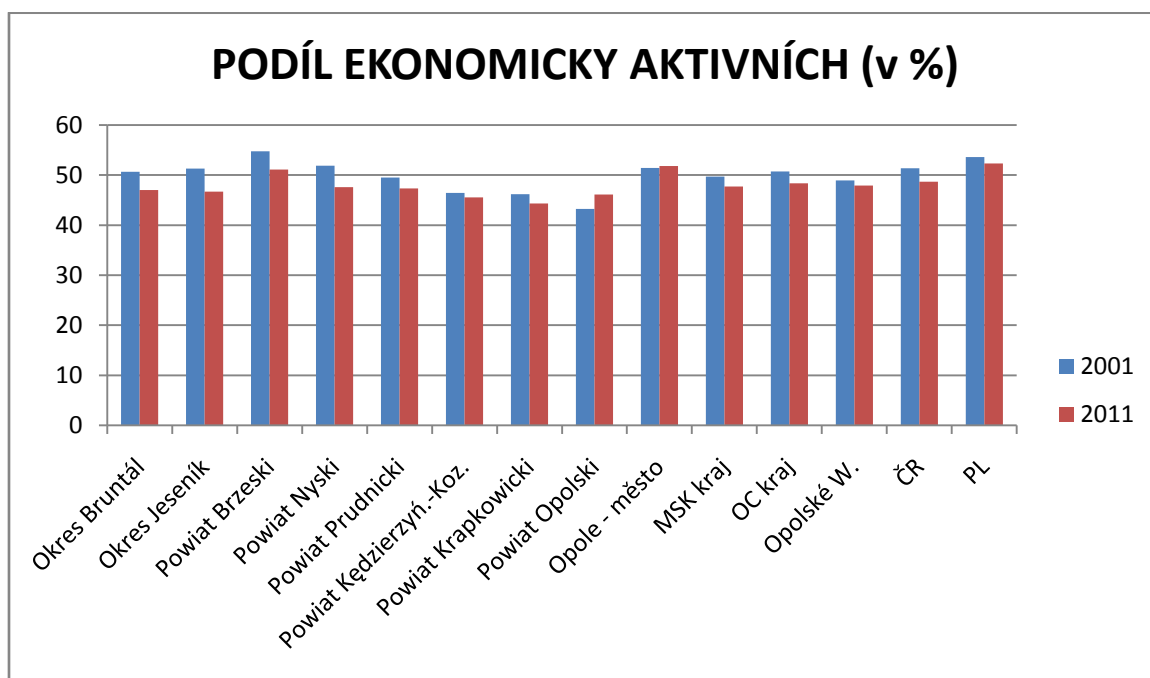
EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA V ZÁJMOVÉM ÚZEMÍ V ROCE 2001 (2002)

Obr. č. 8 Ekonomická aktivita obyvatelstva v zájmovém území v roce 2001 (2002) Zdroj: ČSÚ – veřejná databáze; Urząd statystyczny w Opolu – Aktywność ekonomiczna ludności 2002; vlastní zpracování

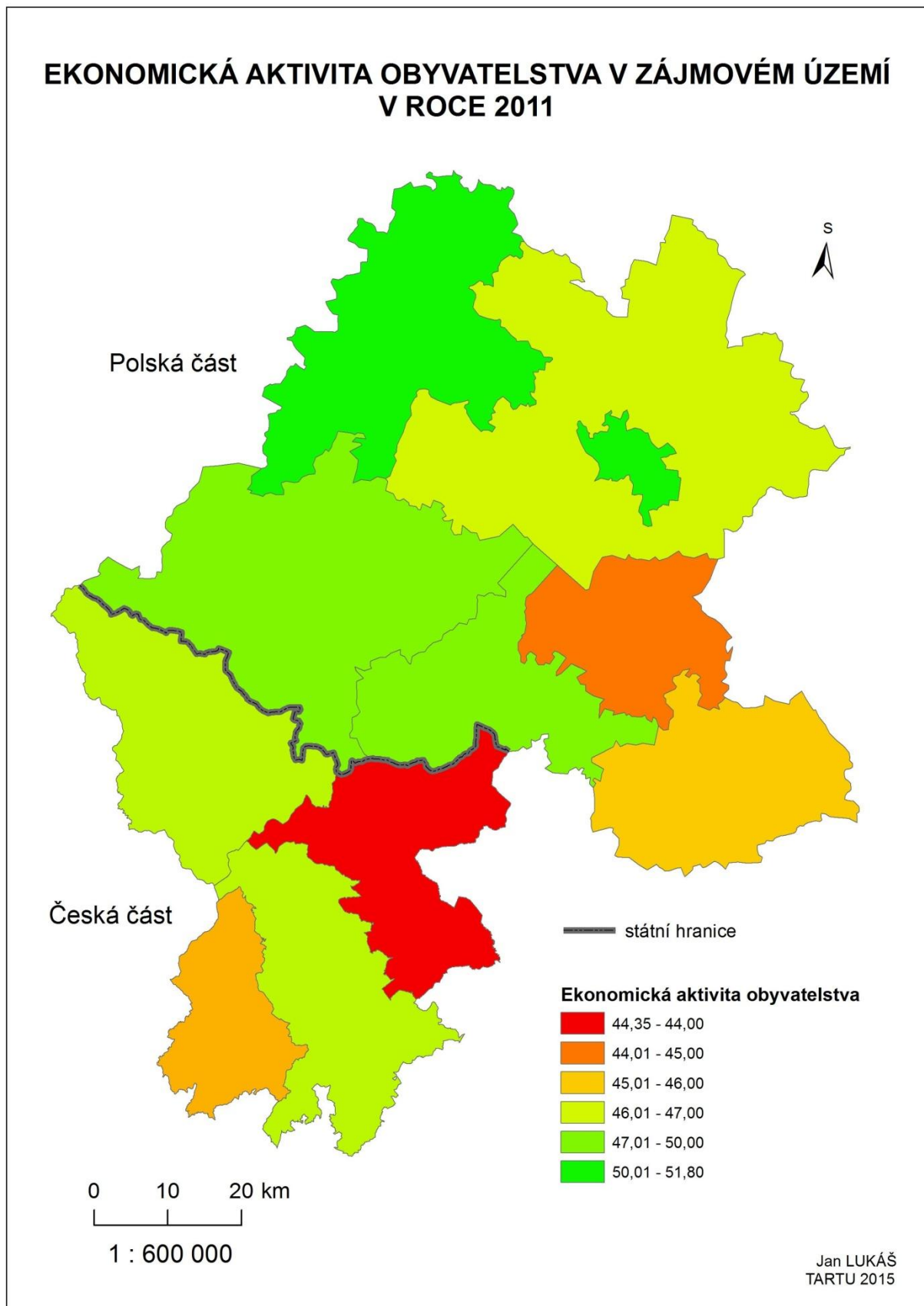
V roce 2011 měly nejvyšší hodnotu ekonomicky aktivních obce Bílá Voda (59,7 %), Ostružná (55,3 %) a Moravskoslezský Kočov (53,7 %). V případě Bílé Vody je to obzvláště zajímavé, protože v roce 2001 měla naopak třetí nejnížší podíl ekonomicky aktivních. Naopak nejnížší hodnotu měly obce Slezské Pavlovice (31,1 %), Kobylá nad Vidnávkou (35,4 %) a Jiříkov (36,8 %).

Za rok 2011 jsou výsledky pouze za vyšší územní jednotky. V tabulce jsou proto uvedeny data za powiaty. Jde dobře vidět jak počet ekonomicky aktivních mezi lety 2001 a 2011 mírně poklesl, s výjimkou města Opole.

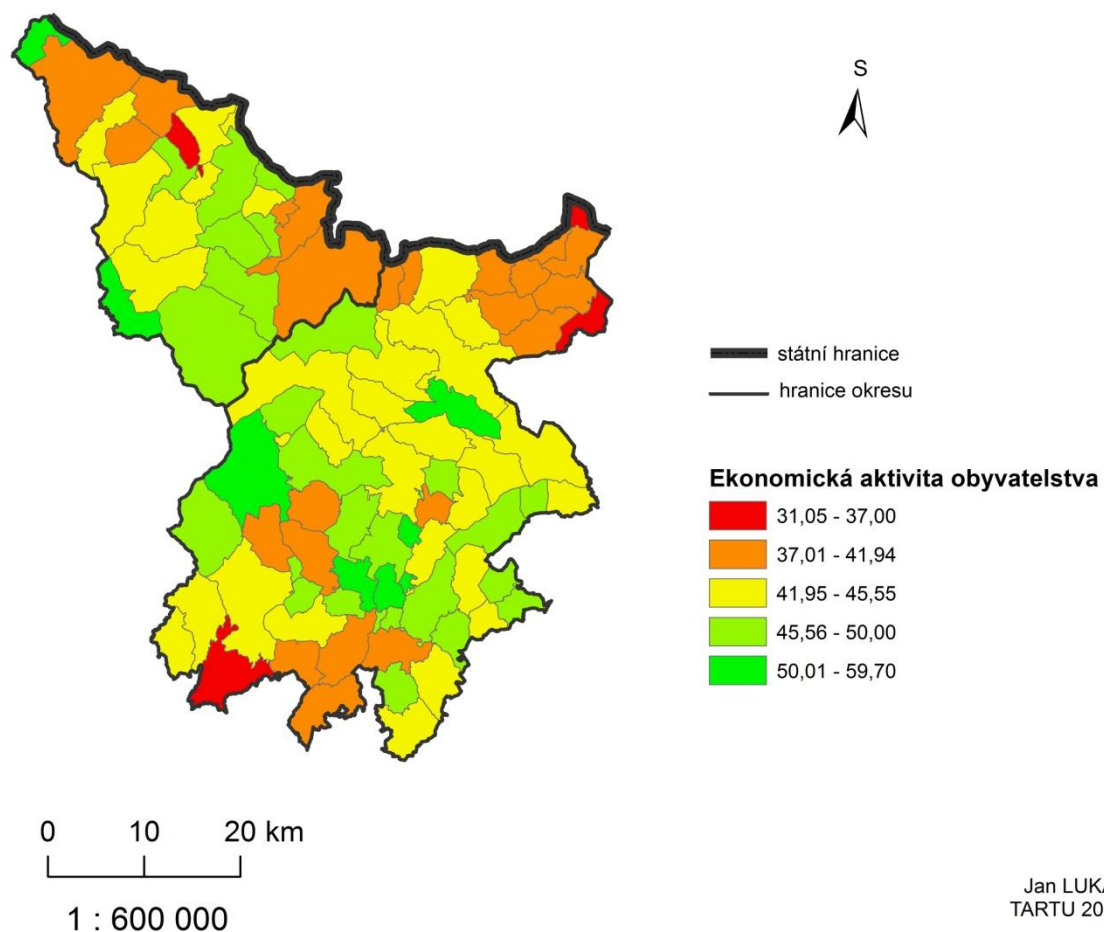
Graf č. 2 Podíl ekonomicky aktivních Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA V ZÁJMOVÉM ÚZEMÍ V ROCE 2011

Obr. č. 9 Ekonomická aktivita v zájmovém území v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; GUS-BDL – Aktywność ekonomiczna ludności; vlastní zpracování

EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA V OBCÍCH OKRESU BRUNTÁL A JESENÍK V ROCE 2011

Obr. č. 10 Ekonomická aktivita v obcích okresu Bruntál a Jeseník v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

4.4 Index ekonomického zatížení

Index ekonomického zatížení představuje důležitý ukazatel, který ukazuje poměr mezi lidmi předproduktivního a poproduktivního věku s lidmi produktivního věku. Nejlépe to vyjadřuje tento vztah:

Index ekonomického zatížení =

$$\frac{\text{počet obyvatel ve věku 0 - 14 let + počet obyvatel ve věku 65 let a více}}{\text{počet obyvatel ve věku 15 - 64 let}} \times 100$$

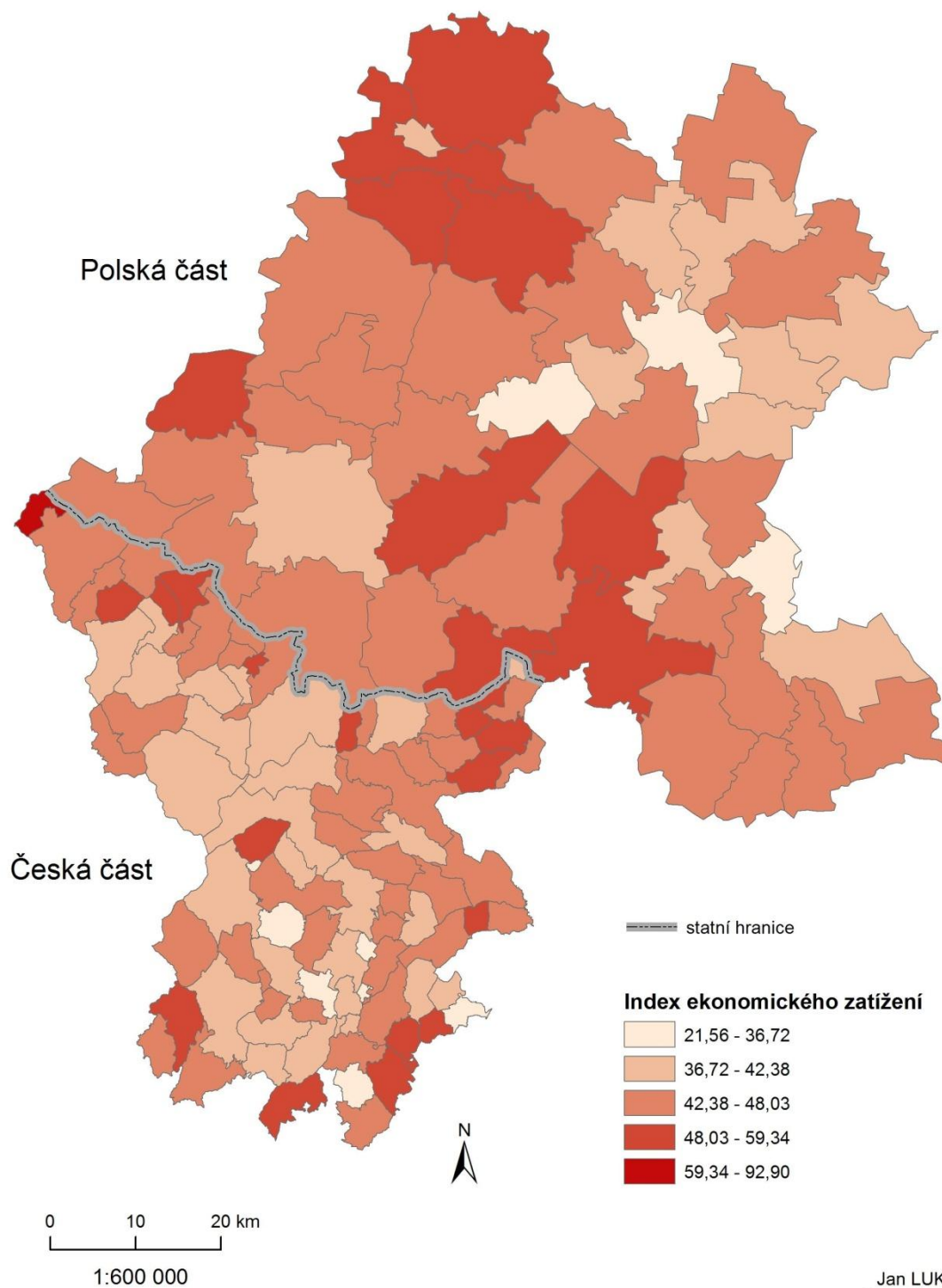
V souvislosti se způsobem výpočtu tohoto ukazatele můžeme konstatovat, že čím menší je výsledná hodnota indexu, tím příznivější je poměr mezi ekonomicky neaktivní a aktivní složkou obyvatel z pohledu věkové struktury obyvatel. (ČSÚ 2005)

V roce 2001 na české straně byl nejpříznivější index v obcích Dlouhá stráž (21,6), Svobodné Heřmanice (28,6) a Moravskoslezský Kočov (31,1). Mohlo by to být způsobeno opět suburbanizačním efektem. Obce se nacházejí v blízkosti Bruntálu, případně do města mají dobré spojení.

Nejvyšší hodnoty index dosáhl v Bílé Vodě (92,9), Ludvíkově (59,3 %) a v Kobylé nad Vidnávkou (58,1) U Bílé Vody je situace velmi zajímavá. Obec měla v daném roce pouhých 326 obyvatel, a z toho 92 z nich bylo ve věku 0 – 14 let. 65 obyvatel bylo ve věku postproduktivním. Stále to mohlo souviset s internací řádových sester v 50. letech, které byly většinou násilně deportovány do Bílé Vody ze všech koutů republiky. V roce 1991 bylo v Bílé Vodě téměř stejně obyvatel v předproduktivním a v produktivním věku, jako ve věku 65 let a více. I když po sametové revoluci sestry postupně odcházely do míst svého dřívějšího působení, poslední řád sester odešel až v roce 2002. (Muzeum Bílá Voda) V roce 2011 bylo v Bílé Vodě už jen 37 obyvatel starších 64 let. Naopak v případě Ludvíkova je zajímavé, že v roce 2001 měl nejvyšší podíl obyvatelstva ve věku 0 – 14 let, a to 80 obyvatel. V roce 2011 se tato hodnota nacházela pouze na čísle 32 a v dalších letech nadále klesá.

Na polské straně euroregionu byly v roce 2002 nejpříznivější hodnoty indexu v gminách Opole (35,0), Tułowice (35,1) a Zdieszowice (35,5). Nejvyšší hodnoty indexu vykazovaly gminy Olszanka (52,0), Kamiennik (51,4) a Skarbimierz (50,3). Průměrná hodnota indexu byla 44,4.

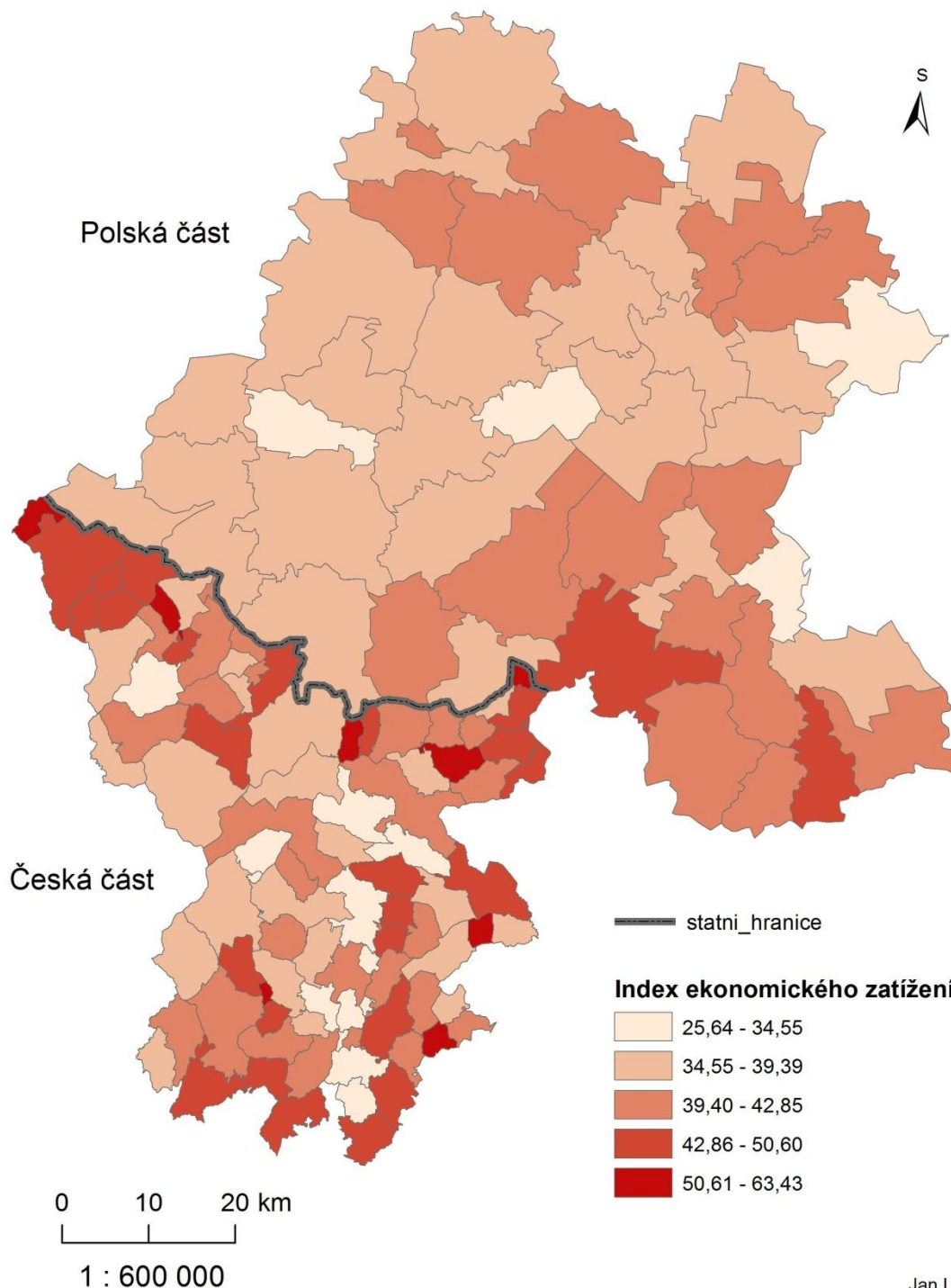
INDEX EKONOMICKÉHO ZATÍŽENÍ V OBCÍCH A V GMINÁCH ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ V ROCE 2001 (2002)

Obr. č. 11 Index ekonomického zatížení v obcích a gminách v roce 2001 (2002) Zdroj: ČSÚ, Urząd statystyczny w Opolu; vlastní zpracování

V roce 2011 byl nepříznivější, tedy nejnižší, index v obcích Nová Pláň (25,6), Křišťanovice (28,0) a Dlouhá Stráň (29,2). Nejvyšší hodnoty měly naopak obce Slezské Pavlovice (63,4), Bílá Voda (63,4) a Býkov-Láryšov (62,1). V roce 2011 byly hodnoty indexu obecně příznivější. Nejlépe na tom byly gminy Tułowice (32,2), Ozimek (33,8) a Pakosławice (34,0). Nejvyšší hodnoty měly gminy Cisek (43,7), Głogówek (43,2) a Biała (42,8). Průměrný index byl v roce 2011 pouhých 38,8, zatímco v roce 2001 to bylo 44,4. Oproti roku 2001 tedy přibylo obyvatel v produktivním věku. Může to souviset s vysokou porodností, která byla v Polsku v 90. letech. Populace narozená v tomto období se v roce 2011 již stala skupinou v produktivním věku. Nejvýrazněji se tato situace projevila v powiatu Nyskiem.

INDEX EKONOMICKÉHO ZATÍŽENÍ V OBCÍCH A GMINÁCH ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ V ROCE 2011

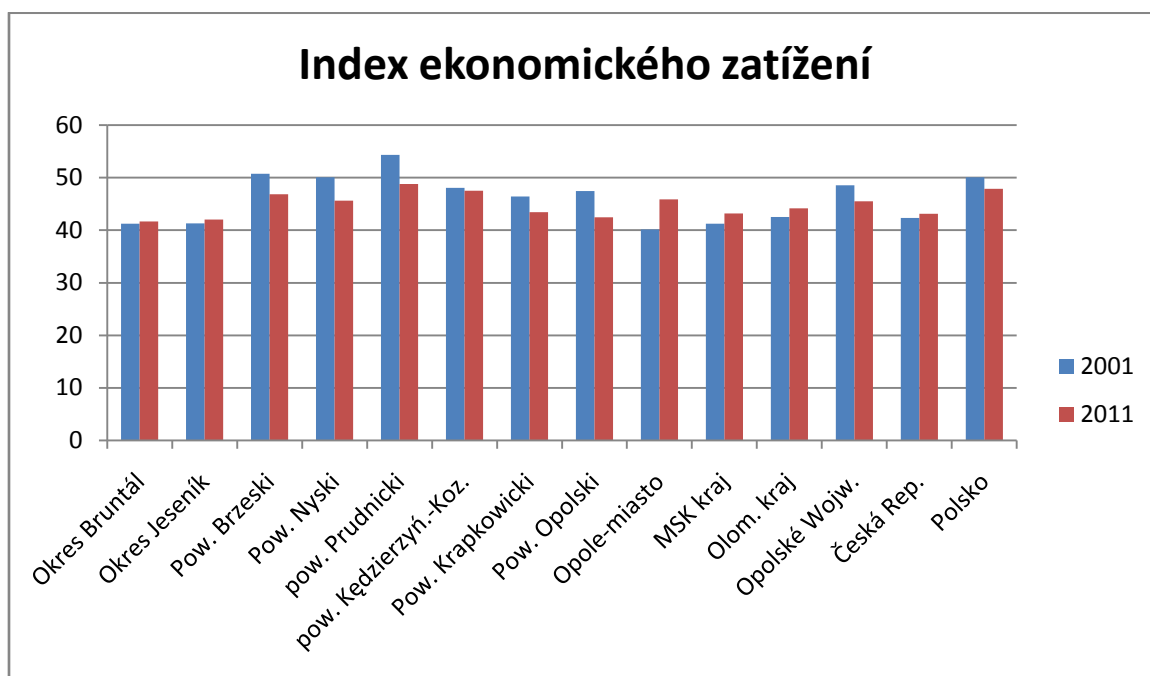

Obr. č. 12 Index ekonomického zatížení v obcích a gminách v roce 2011 Zdroj: ČSÚ, Urząd statystyczny w Opolu; vlastní zpracování

Tabulka č. 5 Podíl věkových složek za vyšší územní jednotky a index ekonomického zatížení

VĚK	2001				2011			
	0-14	15-64	65 +	INDEX	0-14	15-64	65 +	INDEX
okr. Bruntál	19021	74420	11682	41,26	14121	68002	14206	41,66
okr. Jeseník	7496	30017	4895	41,28	5808	28508	6170	42,02
p. Brzeski	17710	61624	13574	50,77	13990	62966	15499	46,83
p. Nyski	27383	98756	22077	50,08	19373	97596	25150	45,62
p. Prudnicki	11351	40201	10482	54,31	8037	38698	10848	48,80
p. Kędzi-Koź	18308	70851	15744	48,06	12783	66679	18888	47,50
p. Krapkow.	12679	47985	9604	46,44	8663	45816	11250	43,46
p. Opolski	23980	92644	20000	47,47	17658	93481	22057	42,48
Opole-m.	18746	92840	18505	40,12	14820	83946	23673	45,85
MSK kraj	211385	893110	157008	41,25	173493	839584	188956	43,17
Olom. kraj	104144	451112	87527	42,49	90398	434573	101647	44,19
Opolské w.	190295	717931	158212	48,54	136706	696969	180275	45,48
Česká rep.	1621862	7170017	1414557	42,35	1488928	7267169	1644836	43,12
Polsko	7039224	25483428	5719545	50,07	5818977	26066101	6653369	47,85

Zdroje: ČSÚ – veřejná databáze; GUS – BDL Ludność we wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci

Graf č. 3 Index ekonomického zatížení Zdroje: ČSÚ – veřejná databáze; GUS – BDL Ludność we wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci

4.5 Zaměstnaní podle ekonomických odvětví v roce 2001

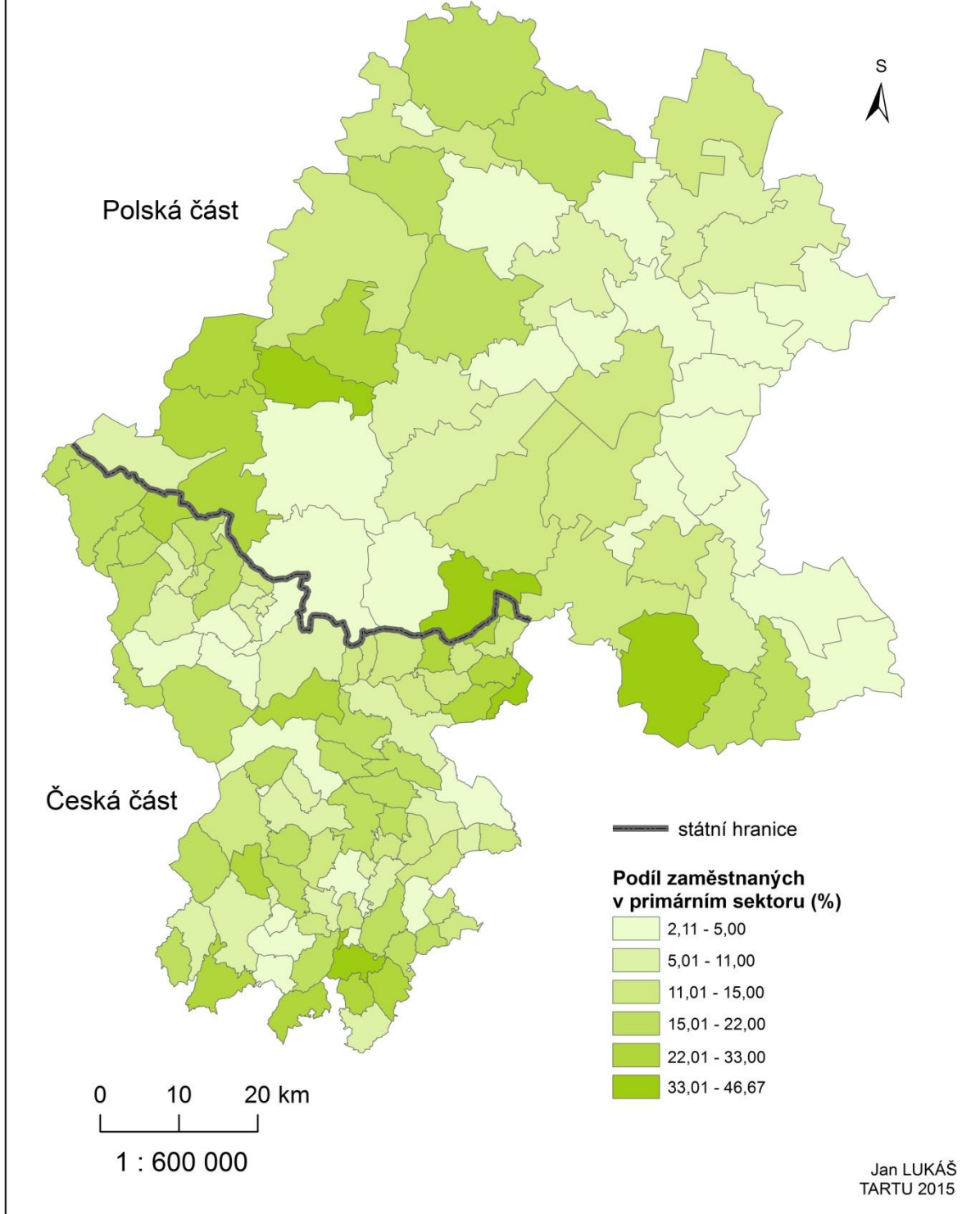
Podstatným ukazatelem pro vyjádření ekonomického vývoje je zjištění v jakých ekonomických sektorech obyvatelstvo pracuje. Nejčastěji bývají uváděny tři základní sektory, které třídí ekonomické činnosti do tří základních tříd. Primární sektor zahrnuje zemědělství, lesnictví a rybolov, sekundární sektor průmysl a stavebnictví a pod terciální sektor spadá široká škála služeb, které se dělí na další podskupiny v rámci tohoto odvětví. Pro vyspělé evropské státy je trendem, že terciální sektor má nejvyšší podíl zaměstnaných a růst zaměstnaných v něm nepřímo ukazuje na hospodářský růst. (Hambálek, 2012)

Na české straně měla nejvyšší podíl zaměstnaných v primárním sektoru obec Nová Pláň a to 46,67 %. To je ale značně zkreslující neboť v obci bylo pouze 15 ekonomicky aktivních, všichni byly pracující a z toho 7 z nich pracovalo v priméru. V sektoru průmyslu a služeb pracovalo v každém z nich po čtyřech pracujících. Nejvyšší podíl pracujících v priméru pak měly obce Roudno (43,03 %), Rusín (39,66 %), Slezské Rudoltice (32,73 %), Hlinka (32,11 %), Křišťanovice (31,9) a Jiříkov (29,77 %). Tato sexta obcí má přibližně třetinu zaměstnaných v priméru, a je zajímavé, že i ostatní ekonomické charakteristiky mají spíše podprůměrné. Všechny zmíněné obce měly, a stále mají, jednu z nejvyšších nezaměstnaností v regionu.

Naopak nejnižší podíl zaměstnaných v primárním sektoru měly obce Krnov (2,11 %), Karlova Studánka (2,59 %), Bruntál (2,77 %) a Jeseník (2,78 %). Až na Karlovu Studánku, ve které je většina obyvatelstva zaměstnána v lázeňských zařízeních, se jedná o největší obce v oblasti. Je tedy logické, že ve městech je lidí zaměstnaných v priméru většinou malé množství.

Na polské straně v témže roce měly nejvyšší hodnotu zaměstnaných obyvatel v primárním sektoru gminy Lubrza (41,34 %), Pakoslawice (40,34 %) a Pawlowiczki (36,41 %). V případě gminy Lubrza se dá s nadsázkou říci, že plynule navazuje na severní část osoblažska, které je taktéž zemědělsky orientovaného. V případě gminy Pawlowicki by se mohlo jednat o vliv sousedního, taktéž velmi zemědělsky orientovaného Hlubčicka (Głubczycka). Nejnižší hodnoty měly gminy Komprachcice (0,22 %), Kędzierzyn-Koźle (0,47), Tarnów Opolski (1,04 %) a Krapkowice (1,14 %). Všechny tyto obce se nacházejí ve východní část vymezeného území. Komprachcice a Tarnów Opolski leží v blízkosti Opole, což by mohlo znamenat, že značná část obyvatelstva dojíždí do práce do Opole. Kędzierzyn-Koźle a Krapkowice jsou spíše průmyslová města.

**PODÍL EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
PRACUJÍCÍHO V PRIMÁRNÍM SEKTORU V ROCE 2001
(zemědělství, lesnictví, rybolov)**

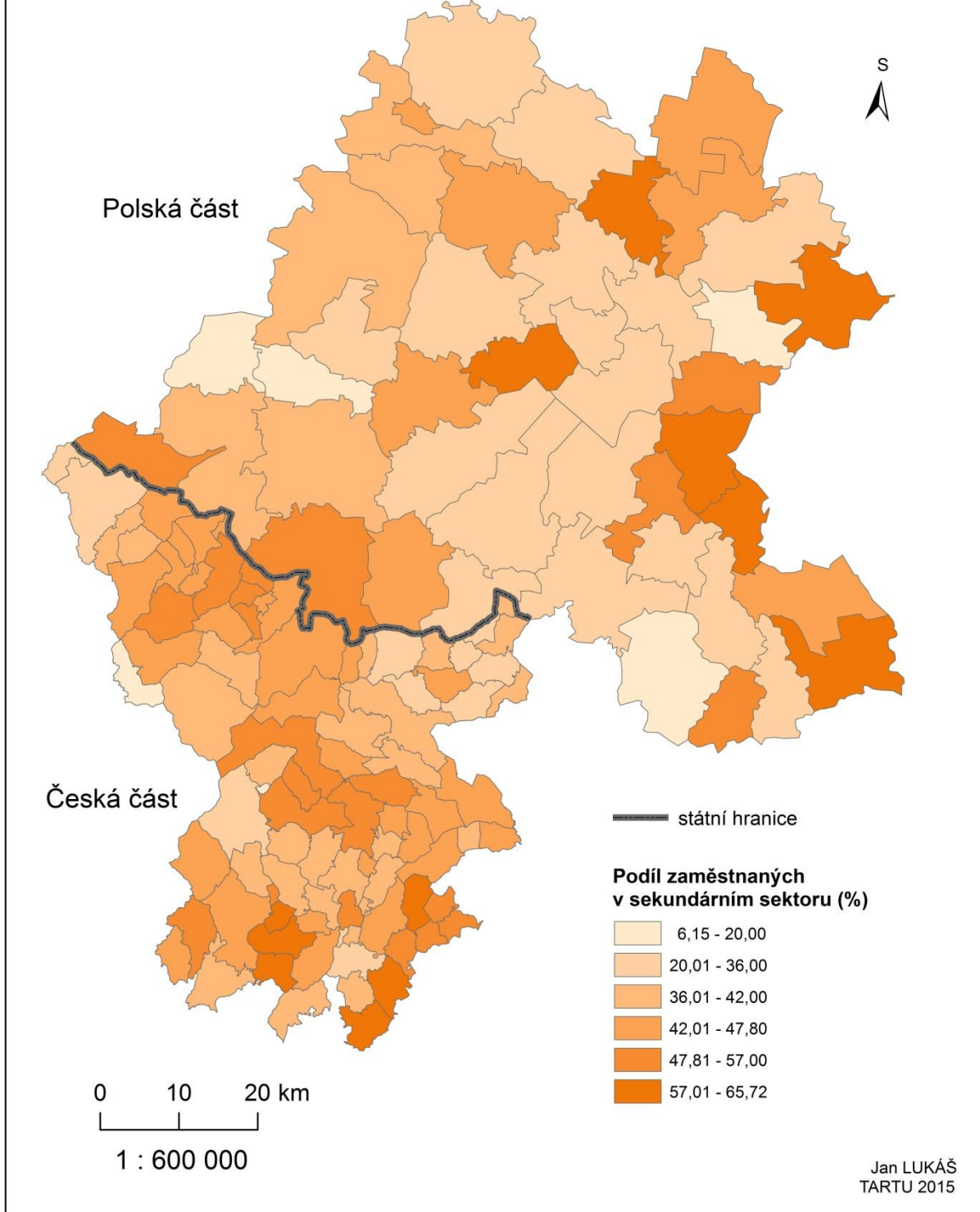
Obr. č. 13 Počet zaměstnaných v primárním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

Nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru měly obce Břidličná (65,72 %), Ryžoviště (65,37 %), Velká Štáhle (63,12 %), Dvorce (62,6 %) a Bílčice (59,29 %). V případě Břidličné, Ryžoviště a Velké Štáhle byla vysoká zaměstnanost v průmyslu způsobena pravděpodobně díky firmě Alinvest sídlící v Břidličné. Ta k roku 2013 zaměstnávala 929 pracovníků. (Alinvest, Výroční zpráva 2013) Obce Ryžoviště a Velká Štáhle se nacházejí velmi blízko Břidličné. Důvod vysoké zaměstnanosti v sekundárním sektoru ve Dvorcích a v Bílčicích je podobný. Na obou koncích Dvorců ve směru na Opavu i na Olomouc se nacházejí dvě větší firmy. V prvním případě jde o firmu KVS – ekodivize, která vyrábí varné spotřebiče, kotle a sporáky. V druhém případě se jedná o španělskou firmu Copreci s.r.o, která vyrábí mimo jiné především elektronické spotřebiče do domácností. Dle internetového restříku firem má okolo 100 – 200 zaměstnanců. Bílčice mají velmi dobrá krátké spojení právě do Dvorců.

Naopak nejmenší podíl zaměstnaných v průmyslu měly obce Ostružná (6,15 %), Malá Morávka (16,38 %) a Karlova Studánka (25,33 %). Mohlo by to být pravděpodobně způsobeno zaměřením obcí na terciální sektor, který zde dominuje. V Ostružné je velké množství ubytovacích kapacit a nachází se zde velké množství lyžařských středisek. Malá Morávka a Karlova Studánka by se pak mohly označit za typické obce, které vděčí za svůj rozvoj cestovnímu ruchu.

Na polské straně měly nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundéru obce Zdzieszowice (74,37 %), Tułowice (70,17 %) a Ozimek (68,69). Obce leží v blízkosti města Opole. Naopak nejnižší podíl měly obce Pakosławice (7,46 %), Kamiennik (9,51 %) a Chrzastowice (11,83 %). V gmině Chrzastowice by se dala situace označit za zvláštní, jelikož oproti všem ostatním gminám sousedícím se Slezským Wojwodstvím má velmi malý podíl pracujících v sekundéru.

**PODÍL EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
PRACUJÍCÍHO V SEKUNDÁRNÍM SEKTORU V ROCE 2001
(průmysl, stavebnictví)**

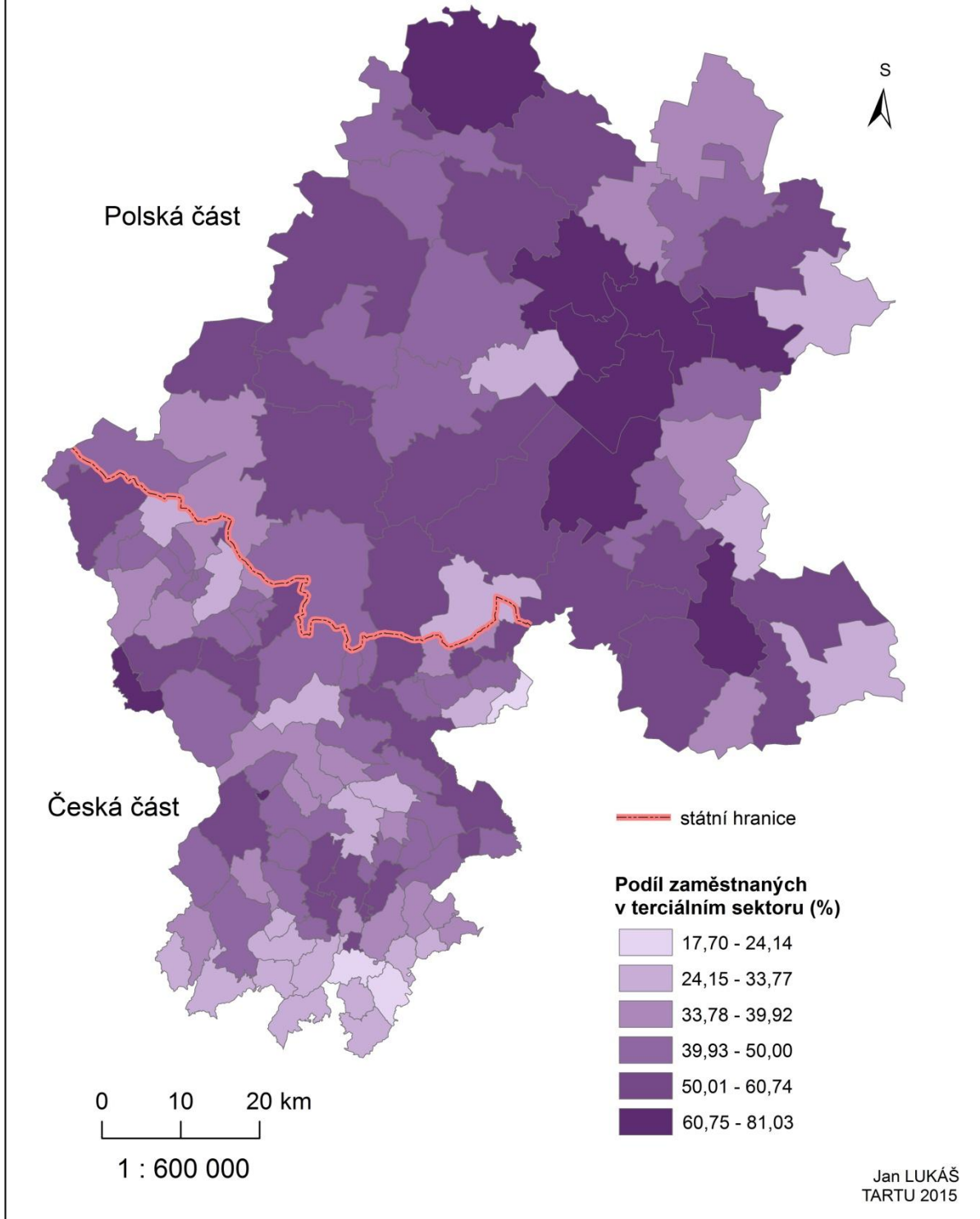

Obr. č. 14 Počet zaměstnaných v sekundárním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

Zaměstnaní v sektoru služeb byli nejvíce pracující obyvatelé obcí Karlova Studánka (81,03 %), Ostružná (78,46 %), Jeseník (60,74 %) a Malá Morávka (60,69 %). První dvě zmiňované obce a Malá Morávka, jak už bylo zmíněno, zaměstnávají pravděpodobně nejvíce ve službách v lázeňství a v cestovním ruchu. Naopak nejnižší podíl zaměstnaných v terciéru mají obce Bílčice (17,7 %), Roudno (21,51 %) a Rusín (24,14 %). U Bílčic je to pravděpodobně v důsledku velkého množství pracujících v průmyslu, ale také relativně vysokým podílem pracujících v zemědělství a lesnictví (23,01 %). Roudno a Rusín jsou typickými obcemi, kde je rovněž významný primární sektor.

Na polské straně měly nejvyšší podíl terciérně zaměstnaných gminy Chrzastowice (86,02 %), Komprachcice (75,93 %) a Opole (69,01 %). V prvních dvou jmenovaných gminách je situace způsobena spíše velmi nízkým podílem zaměstnaných v primárním sektoru. U Opole je přirozené, že v takto velkém městě dominují služby. Naopak nejnižší podíl pracujících ve službách měly gminy Tułowice (24,91 %), Zdieszowice (25,16 %), Ozimek (30,1 %) a Lubrza (31,57 %). U prvních třech jmenovaných je důvod nižšího počtu zaměstnaných ve službách pravděpodobně způsoben nejvyšším podílem zaměstnaných v průmyslu. V gmině Lubrza pak dominuje primární sektor.

**PODÍL EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
PRACUJÍCÍHO V TERCÍÁLNÍM SEKTORU V ROCE 2001
(služby)**

Obr. č. 15 Počet zaměstnaných v terciálním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

Při porovnání s vyššími územními jednotkami lze vysledovat, že v okresech Bruntál i Jeseník je nadprůměrný podíl pracujících v zemědělství. Největší kontrast lze vysledovat v podílu zde zaměstnaných k Moravskoslezskému kraji, kde je o pouhých 2,80 %. Až na okres Jeseník má většina územních celků nadprůměrný podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru. V případě podílu zaměstnaných v terciálním sektoru mají okresy Bruntál a Jeseník oproti krajským údajům sice nižší podíl zde zaměstnaných, ale při srovnání s Českou republikou nejsou rozdíly větší než v případě krajských srovnání.

Tabulka č. 6 Porovnání dat za vyšší územní jednotky na české straně

2001	EAO celkem	primér	sekundér	terciér	zjištěno	nezjištěno
Bruntál	53 298	3 514	22 397	23 986	49 897	3 401
	v %	6,59	42,02	45,00	93,62	6,38
Jeseník	21 765	1 500	8 193	9 993	19 686	2 079
	v %	6,89	37,64	45,91	90,45	9,55
MSK kraj	630 679	17 671	253 251	307 174	578 096	52 583
	v %	2,80	40,16	48,71	91,66	8,34
Olom. kraj	324 278	18 618	130 559	152 396	301 573	22 705
	v %	5,74	40,26	47,00	93,00	7,00
ČR	5 253 400	230 475	1 980 672	2 446 964	4 658 111	595 289
	v %	4,39	37,70	46,58	88,67	11,33

Zdroj: ČSÚ - veřejná databáze

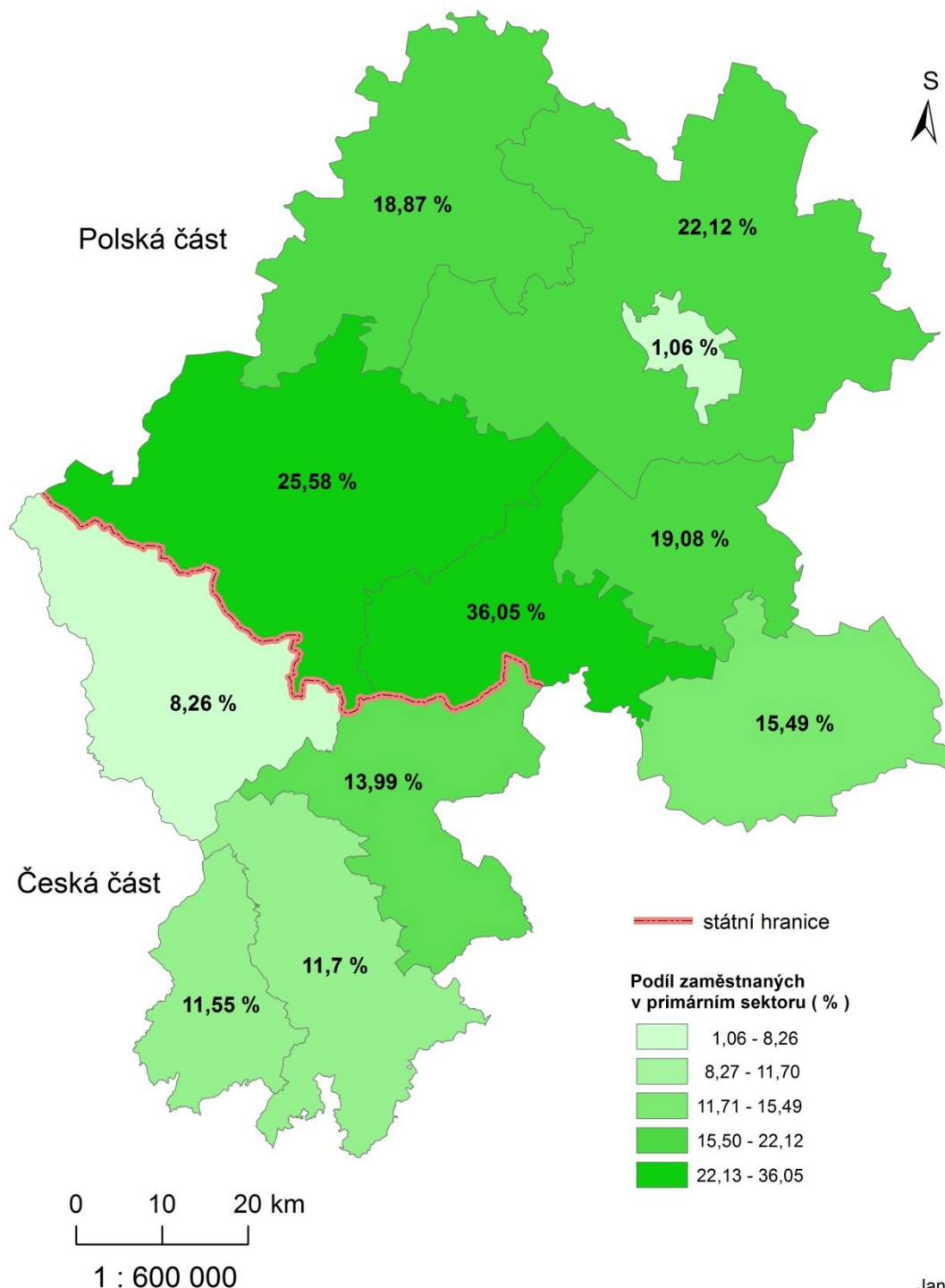
4.6 Zaměstnaní podle ekonomických odvětví v roce 2011

Na české straně byla situace podobná jako v roce 2001. Na české straně měla nejvyšší podíl zaměstnaných v primárním sektoru obec Rusín a to 46,66 %, což je oproti roku 2001 7% nárůst. Nejvyšší podíl pracujících v priméru pak měly obce Nová Pláň (39,99 %), Hlinka (30,55 %), Roudno (27,08 %), Bohušov (25,00 %), Slezské Rudoltice (24,49 %) a Bílčice (24,42 %). Situace i její důvody jsou velmi podobné roku 2001. I přesto k roku 2011 je podíl zaměstnaných v primárním sektoru přibližně o 5 – 10 % nižší než v roce 2001, čímž se ukazuje, že význam primárního sektoru nadále klesá.

Naopak nejnižší podíl zaměstnaných v primárním sektoru měly obce Krnov (1,27 %), Karlova Studánka (1,37 %), Bruntál (1,82 %) a Jeseník (2,08 %). Jedná se o stejné obce jako v roce 2001. Jejich podíl byl průměrně 2,56 %, v roce 2011 klesl na 1,63 %.

Na polské straně jsou hodnoty dostupné jen za powiaty. Nejvyšší hodnotu primárního sektoru měl powiat Prudnicki (36,05 %) následovaný powiatem Nyskim (25,58 %). Obě oblasti se nechází na hranicích s Českou republikou. Potvrzuje se také stále velký význam primárního sektoru na Prudnicku, jak to uvádí také Kladivo, Ptáček, Roubínek a Ziener (2012).

**PODÍL PRACUJÍCÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
V PRIMÁRNÍM SEKTORU V ROCE 2011
(zemědělství, lesnictví, rybolov)**

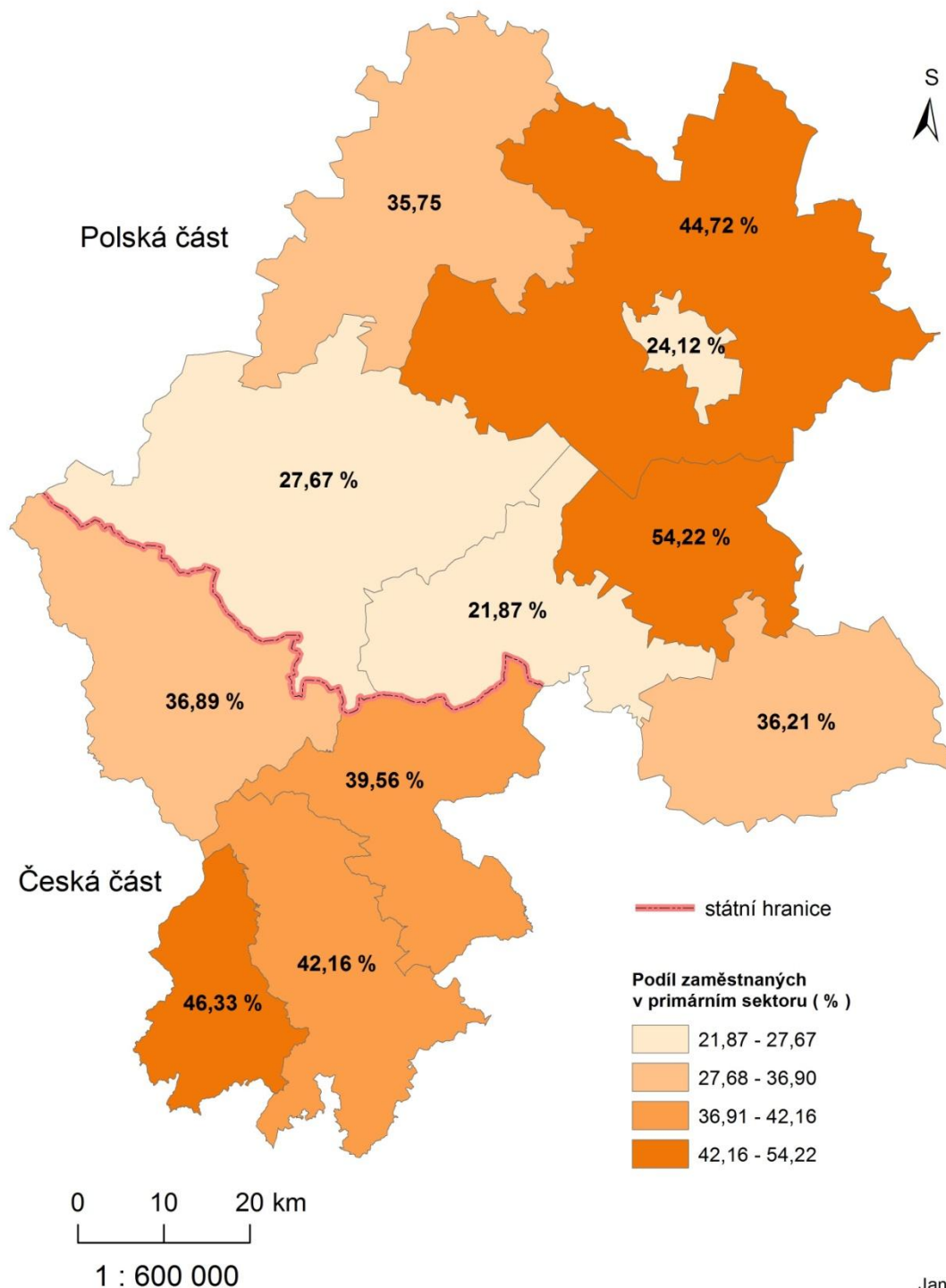
Obr. č. 16 Počet zaměstnaných v primárním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracující wg grup sekcji i płci

Nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru měly obce Břidličná (65,46 %), Velká Štáhle (63,2 %), Svobodné Heřmanice (59,30 %) a Horní Benešov (58,68 %). Břidličná má téměř stejný podíl zaměstnaných v sekundéru, stejně jako Velká Štáhle. Důvodem je pravděpodobně již zmiňovaná firma Alinvest.

Naopak nejmenší podíl zaměstnaných v průmyslu měly obce Karlova Studánka (9,58 %) Ostružná (12,31 %), Petrovice (22,22 %) a Malá Morávka (16,38 %). V Karlově Studánce došlo k poklesu o 15 %, kdežto v Ostružné k mírnému nárůstu z 6,15 % na 12,31 %. V Petrovicích je výrazný podíl (61,11 %) zaměstnaných v terciéru. Důvody by měly být pravděpodobně stejné jako v roce 2001.

Na polské straně měl nejvyšší hodnotu zaměstnaných v sekundéru powiat Krapkowicki (54,22 %) následovaný powiatem Opolskim (44,72 %). Mohlo by to souviset s blízkostí průmyslově založené oblasti Horního Slezska, která leží na východ od Opolského Wojwodství.

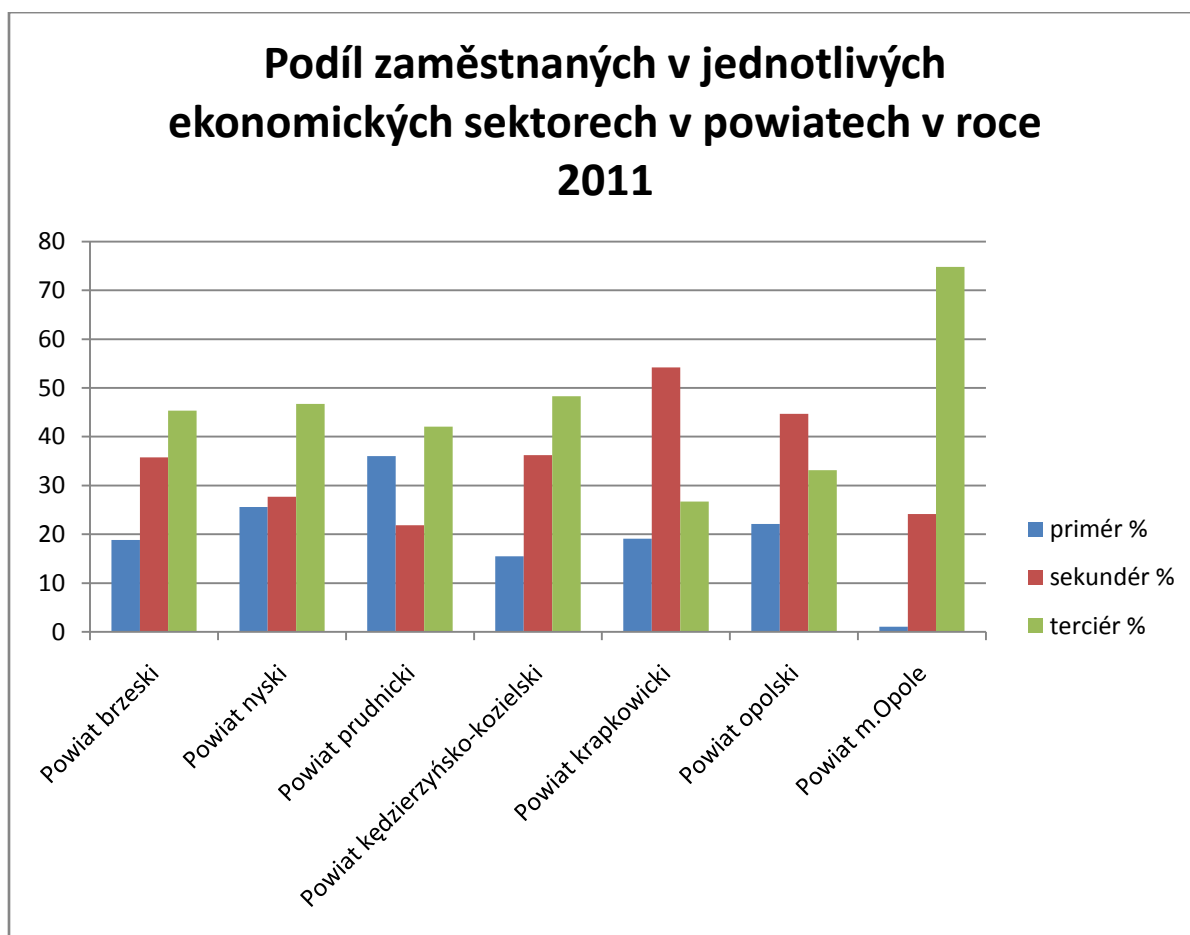
**PODÍL PRACUJÍCÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
V SEKUNDÁRNÍM SEKTORU V ROCE 2011
(průmysl, stavebnictví)**

Obr. č. 17 Počet zaměstnaných v primárním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracující wg grup sekcji i płci

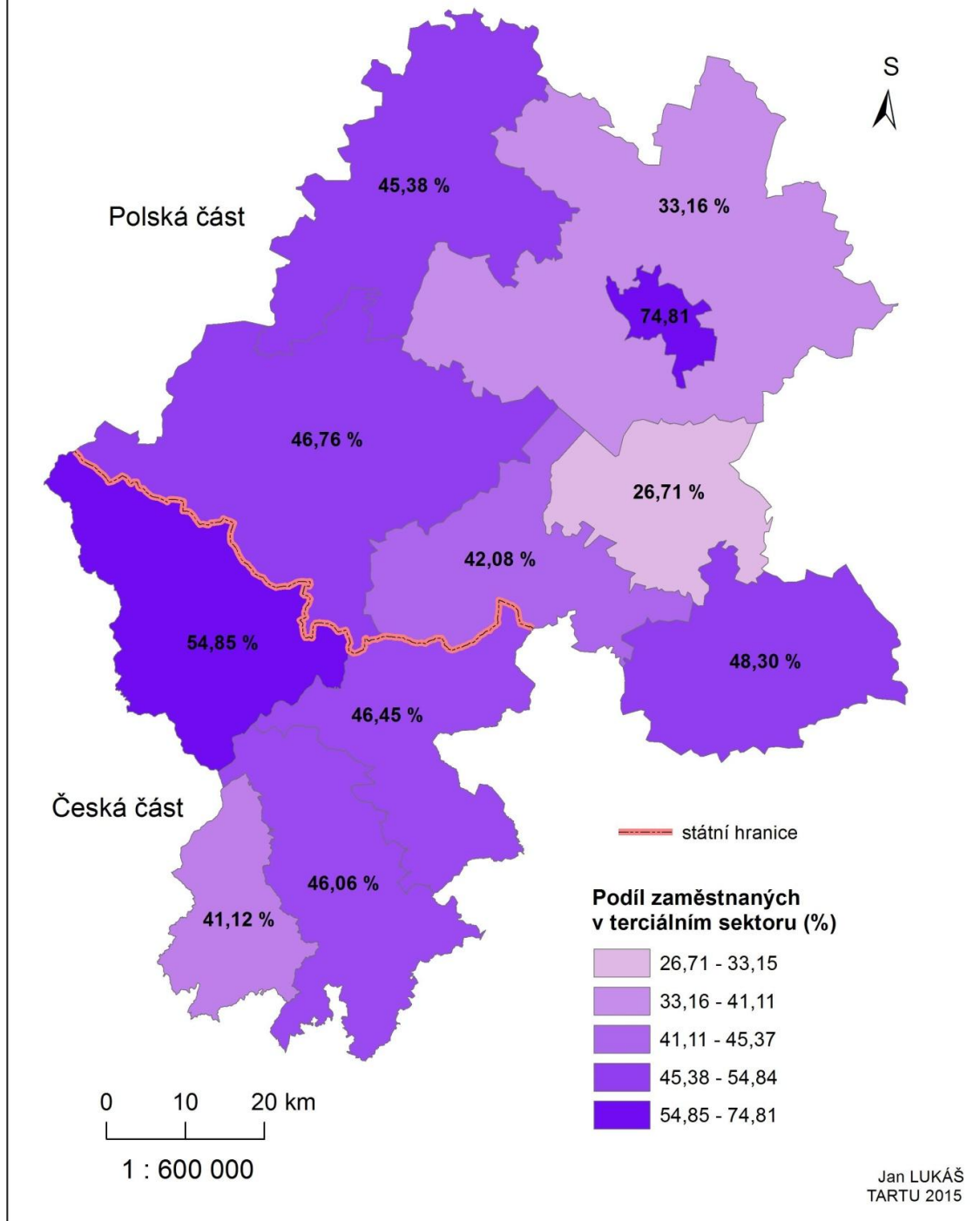
Nejvyšší podíl zaměstnaných v terciéru měly obce Karlova Studánka (89,04 %), Ostružná (76,92 %), Jeseník (69,93 %), Malá Morávka (67,77 %) a Lipová-Lázně (66,53 %). Jedná se o stejné obce jako v roce 2001. Je zajímavé, že v případě Karlovy Studánky, Jeseníku i Malé Morávky se jedná o 7 – 9% nárůst. U Ostružné došlo k mírnému poklesu. Důvody výše uvedených údajů by mohly být opět v cestovním ruchu, který tuto jinak hospodářsky slabší oblast, i když jen v lokálním měřítku, výrazně ovlivňuje. Nejnižší podíl v terciéru měly obce Rusín (16,67 %), Bílčice (22,09 %) a Slezské Pavlovice (22,22 %), což jsou stejné obce jako v roce 2001. Hodnoty jsou přibližně stejné stejně jako důvody, proč mají tyto obce nízký podíl v terciéru. Je však dobré připomenout, že k těmto číslům rovněž přispívá odlehlost území a nízký počet obyvatel.

Na polské straně mělo nejvyšší hodnotu terciérně zaměstnaných město Opole, a to výrazným podílem (74,81 %). U stovacetitisícového města, které je centrem Wojvodství by se to mohlo předpokládat. Další powiaty měly hodnoty kolem 40 %. Nejnižší podíl zde zaměstnaných měl powiat Krapkowicki (26,71 %).

Graf č. 4 Podíl zaměstnaných v jednotlivých ekonomických sektorech v powiitech v roce 2011 Zdroj: GUS-BDL Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

**PODÍL PRACUJÍCÍHO OBYVATELSTVA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ
V TERCIÁLNÍM SEKTORU V ROCE 2011
(služby)**

Obr. č. 18 Počet zaměstnaných v primárním sektoru v roce 2011 Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 2011, GUS-BDL Pracující wg grup sekcji i płci

Tabulka č. 7 Počet zaměstnaných v jednotlivých sektorech v roce 2011 na polské straně

	primér %	sek. %	terc. %
Powiat brzeski	18,87	35,75	45,38
Powiat nyski	25,58	27,67	46,76
Powiat prudnicki	36,05	21,87	42,08
Powiat kędzierzyńsko-koz.	15,49	36,21	48,30
Powiat krapkowicki	19,08	54,22	26,71
Powiat opolski	22,12	44,72	33,16
Powiat m.Opole	1,06	24,12	74,81
Opolskie W.	20,15	32,75	47,10
Polsko	21,53	27,96	50,51

Zdroj: GUS-BDL

5 Závěr

Počet obyvatel v Euroregionu Praděd trvale klesá, oblast má nejméně obyvatel ze všech Euroregionů v České republice, což je do jisté míry způsobeno rozlehlým horstvem Hrubého Jeseníku. Nezaměstnanost je na obou stranách hranice jedna z nejvyšších při porovnání s krajskými i celorepublikovými údaji. Je však nutné zdůraznit, že v Polsku mezi lety 2001 a 2011 nezaměstnanost klesla o úctyhodných 8,7 %. V celém Opolském Wojvodství klesla dokonce o 9 %. Na české straně se situace zlepšila jen mírně, ale pokud jde o okresy Bruntál a Jeseník tak se hodnota nezaměstnaných mírně zvýšila. Ekonomicky aktivního obyvatelstva je nejvíce ve větších obcích a ve městech. Naopak oproti ostatním oblastem jich je méně na Osoblažsku a Javornicku a také v powiatu Opolskim a Kędzierzyńsko-Kozelskim. Dle vyhodnocených údajů lze také vyčíst, že produktivní složky obyvatelstva je více na polské straně, především v západní až jihozápadní části Opolského Wojvodství. V primárním sektoru jsou nejvíce obyvatelé zaměstnáni v powiatu Prudnickiem a Nyskiem a na české straně na Osoblažsku a v jižní až jihovýchodní části Bruntálska. V průmyslu nachází nejvíce uplatnění obyvatelstvo Rýmařovska, kde je významným zaměstnavatelem firma Alinvest, ale také občané okolí města Opole a či obyvatelé východní část Opolského Wojvodství. Terciérní sektor naprosto dominuje v Opoli a jeho okolí. Lze i říci, že na polské straně je nepatrně vyšší zastoupení pracujících v tomto sektoru. V českých oblastech má nejvyšší hodnoty tericéru trio měst Jeseník, Krnov a Bruntál, ale také významná turistická či lázeňská střediska jako např. Karlova Studánka, Malá Morávka nebo Ostružná. U těchto obcí je zřejmé, že z cestovního ruchu výrazně profitují. Nejnižší podíl zaměstnaných v terciéru má pak jižní a jihovýchodní část Bruntálska či oblast severně od Osoblažska.

Závěrečným shrnutím pak lze konstatovat, že nejchudšími oblastmi v české části zájmového území jsou Osoblažsko, Javornicko a Vidnavsko a také jižní až jihovýchodní část okresu Bruntál. Je zde také jedna z nejvyšších hodnot nezaměstnanosti, je zde velký podíl pracujících

v primárním sektoru, nízký podíl služeb a nižší podíl populace v produktivním věku. V spíše chudší části se nachází přehrada Slezská Harta. Její, v cestovním ruchu, stále minimální využití však zatím nemá na vývoj oblasti příliš velký vliv, a pokud ano tak spíše negativní, jelikož ji lze považovat za jistou formu „hraniční“ bariéry. Statistiky a jejich výstupy jsou naopak „milosrdnější“ k bližšímu okolí Krnova a Jeseníku, kde je sektor služeb oproti jiným oblastem dominantní a hodnoty nezaměstnanosti podprůměrné.

Na polské straně je situace obtížněji určitelná, a to z důvodů často chybějících dat za gminy, nehledě na velikost gmin, které už samy o sobě nabízejí méně podrobné srovnání, než u českých obcí. Je však možné rozvést diskusi nad tím, které oblasti lze považovat za chudší a které naopak za více rozvinuté. Za méně rozvinuté lze považovat powiaty Nyski a Prudnicki. Mladší složka je zde sice o něco vyšší než např. ve východní části Opolského Wojvodství, nicméně je zde nižší podíl zaměstnaných ve službách a v rámci zkoumaného území je zde nejvyšší nezaměstnanost. Za lépe rozvinutou část Wojvodství je možno považovat město Opole a obecně východní část oblasti, a to i přesto, že v této části je nižší podíl zaměstnaných ve službách, dominuje průmysl a aktivní složky obyvatelstva je méně.

„Již samotná bariérovost prostoru pohraničí vyvolává touhu po poznání sousedního regionu a samotná bariéra v sobě skrývá efekt kontaktu.“ (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004, České pohraničí-bariéra nebo prostor zprostředkování?, str. 213)

Já sám se s výše uvedeným výrokem maximálně ztotožňuji. Jelikož jsem z Opavy, která leží blízko polské hranice, již od malička jsem o problematice pohraničí hodně slyšel a zajímal jsem se o ni alespoň podle map. Bariérovost pro mne znamenala tajemství a obrovskou touhu po poznání. Druhá země nadosah lákala. Dlouho jsem však neměl možnost se za hranice podívat. Když jsem dorůstal, začal jsem postupně objevovat oblast Hlubčicka. Čím jsem byl starší, tím jsem jezdil – nejčastěji na kole – dál a dál. Z počátku jsem si připadal jako v jiném světě, ostatně Hlubčicko (Powiat Głubczyce) je jednou z nejchudších částí pohraničí a rozdíl mezi tímto územím a Opavou a jejím okolím je opravdu velký. Později jsem žadonil u prarodičů, abychom pořádali delší výlety do Polska autem, a tak jsme postupně společně poznávali život a kulturu blízké země. Stejní lidé, jejichž jazyk je mi blízký, téměř stejná příroda, velmi podobná kultura, a přece je všechno docela jinak. Učil jsem se srovnávat, což je jistě velmi podnětné. Život v pohraničí se tak stal pro mne velkým obohacením a stal se jedním z faktorů, proč jsem se rozhodl studovat Regionální geografii.

„I přesto však české pohraničí i nadále vyvolává představu bariéry především v myšlení lidí, která má kořeny v historickém vývoji vztahů s našimi sousedy. Je úkolem orgánů a institucí veřejné správy, vzdělávacích zařízení i mediálních prostředků, je zájmem občanů žijících v pohraničí tuto bariéru postupně otupovat s cílem vytvoření regionálního či lokálního občanského společenství bez známek dělící hraniční linie, bez přídomku společenství přeshraniční.“ (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, 2004, str. 218)

6 Summary

The bachelor thesis deals with theoretical circumstances of borderland in the Euroregion Praděd followed by analysis of socio-economic development since 2001. The main data source are data from the Czech Statistical Office and the Polish statistical office. These are primarily data from the census in 2001, 2002 and 2011. At the first part are defined the major historical milestones which to a large extent determined the development of the area. One of the most important of them is the transfer of the German population after World War II. Subsequently investigated cross-border contacts Czech Republic and Poland. In the second part is carried an analysis focused on the socio-economic development. Is researched the population, the value of unemployment, the proportion of economically active population and, ultimately, employment of the population in individual economic sectors.

At the final summary can then be stated that the poorest regions in the Czech part of the areas are Osoblaha region, Javorník region, Vidnava region and south and south-eastern part of the district of Bruntál. There is also one of the highest rates of unemployment, there is a large proportion of workers in the primary sector, low share of services and a lower proportion of the working age population. Statistics and their outputs are on the contrary "merciful" to a closer neighborhood of towns Krnov and Jeseník, where the services sector compared to other regions of the dominant values of unemployment are below the average.

7 Seznam zdrojů

Publikace

FŇUKAL, M., RUFFINI, F., V., PTÁČEK, P., Atlas of the Carpathian Macroregion, Olomouc: Palacký University Olomouc, 2009, 60 s., ISBN 978-80-244-2354-8

GAJDOVÁ, K., TULEJA, P. Moravskoslezský kraj – region s klesajícím počtem obyvatel. Karviná, 2012, Slezská Univerzita. Obchodně podnikatelská fakulta. Katedra ekonomie

HAMBÁLEK, I., *Terciární sektor a jeho význam pro zaměstnanost v České republice: regionálně geografická studie*. Olomouc, 2014, Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie

HLAVATÝ, K. *Přeshraniční rozdíly ekonomických potenciálů na českých hranicích a jejich vliv na místní společenství v pohraničí*. In ZICH, F.(ed.) *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky*. Ústí n.L., UJEP, 2005, str.57.

JANEČKOVÁ, V., LEDNICKÝ V., WAHLA, A., *Euroregionální přeshraniční spolupráce na česko - polské hranici : sborník z mezinárodní konference, Ostrava 25.-26.10.2001 : EU CBC Phare - společný fond malých projektů: Zapojení vysokých škol České republiky a Polské republiky do přeshraniční spolupráce na česko-polské státní hranici*, Ostrava : Ostravská univerzita, 2001, 142 s., ISBN 80-7042-821-X, str. 21

JEŘÁBEK, M., *Geografická analýza pohraničí České republiky*, Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 1999, 180 s., ISBN 80-85950-76-6

JEŘÁBEK, M., *Reflexe regionálního rozvoje pohraničí České republiky*, Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2001, 107 s., ISBN 80-85950-85-5, str. 213

JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T. *České pohraničí: bariéra nebo prostor zprostředkování?*, 1. Praha: Academia, 2004, 296 s., ISBN 80-200-105 1-3, str. 19

KISZKA, J., *Transgraniczny krajobraz Euroregionu Pradziad*, Opole: Oficyna Wydawnicza Politechniki Opolskiej, 2013, 136 s. ISBN 978-83-64056

KLADIVO, P., PTÁČEK, P., ROUBÍNEK P., ZIENER, K., (2012) *The Czech-Polish and Austrian-Slovenian borderlands – similarities and differences in the development and typology of regions. Moravian Geographical Reports*, Vol. 20, No. 3, str. 22 - 37

KLADIVO, P. OPRAVIL, Z., PTÁČEK, P., ROUBÍNEK, P., TOUŠEK, V., (2012) *Analýza socioekonomického vývoje Jesenicka a Krnovska*

KOLIBOVÁ, H., *Sociální realita česko-polského příhraničí po vstupu do Evropské unie*, Opava : Slezská univerzita, 2010, 168 s., ISBN 978-80-7248-612-0

MOTÚZ, L., Analýza demografického vývoje vybrané části Euroregionu Praděd. Olomouc, 2014, Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie, str. 8 – 10

PTÁČEK, P., MINTÁLOVÁ, T. (2012): *Perception of cross-border cooperation in the Czech and Polish border area on the example of the Jeseník region. AUPO Geographica*, 43(1), 39-49. ISSN 1212-2157

ZICH, František. *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí, Ústí nad Labem:Univerzita Jana Evangelisty Purkyně*, 2008, 189 s., ISBN 978-80-7414-092-1 (brož.)

ZICH, František. *Přeshraniční vlivy v českém pohraničí, Ústí nad Labem:Univerzita Jana Evangelisty Purkyně*, 2007, 282 s., 978-80-7044-931-8, str.127

Internetové zdroje

ALINVEST. *Výroční zpráva za rok 2013, 2013* [online].[cit.2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.alinvest.cz/cs/pro-media/vyrocnizpravy/181-vyrocnizprava-za-rok-2013>

BRANDA, P., *Euroregiony v České republice – komparativní analýza*. Současná Evropa. Fakulta mezinárodních vztahů. Vysoká škola ekonomická v Praze. 2009, roč. 1/2009, . [online].[cit.2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2009>

ČSÚ. Veřejná databáze. [online].[cit.2015-04-30]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>

ČSÚ. *Výsledky sčítání. Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online].[cit.2015-04-29]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podletematu&tu=30559&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void>

EASY INVEST. *Co se stalo s mírou nezaměstnanosti v ČR?* [online].[cit.2015-05-06]. Dostupné z: <http://www.easyinvest.cz/co-se-stalo-s-mirou-nezamestnanosti-v-cr/>

EDU2WORK. [online].[cit.2015-04-22]. Dostupné z: <http://edu2work.upol.cz/index.php>

EKONOMIKA ONLINE. *Co je ekonomicky aktivní obyvatelstvo?* [online].[cit.2015-04-12]. Dostupné z: <http://ekonomikaonline.cz/249/co-je-ekonomicky-aktivni-obyvatelstvo/>

EUROREGION NYSA. *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici*. [online].[cit.2015-05-03] Dostupné z: http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=6

EUROSKOP. *Vstup ČR do Schengenu*. [online].[cit.2015-04-25]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>

GUS-BDL. *Bank Danych lokalnych*. [online].[cit.2015-05-11]. Dostupné z: http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

INDIKÁTORY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE NA MÍSTNÍ ÚROVNI. [online].[cit.2015-05-06]. Dostupné z: <http://www.indikatory.eu/moravskoslezsky/bruntal/>

KVS EKODIVIZE a.s. [online].[cit.2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.kvs-ekodivize.cz/dvorce>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Aktuální stav přípravy Programu přeshraniční spolupráce ČR-Polsko 2014 – 2020*, [online].[cit.2015-05-08]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/nove-obdobi-2014-2020.html>

MUZEUM BÍLÁ VODA. *Historie izolace, internace a integrace. Z historie muzea*. [online].[cit.2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.muzeumbilavoda.cz/o-nas/z-historie-muzea/>

OBEC DVORCE. *Základní informace. Současnost*. [online].[cit.2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.obecdvorce.cz/obec-dvorce/zakladni-informace/soucasnost/>

PORTÁL MPSV. *Analýza zaměstnanosti 2011*, [online].[cit.2015-04-14]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/12927/Analiza_zamestnanost_2011.pdf

PORTÁL MPSV. *Změna metodiky*. [online].[cit.2015-04-14]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

REJSTŘÍK FIREM. *COPRECI.CZ, s.r.o* [online].[cit.2015-05-10]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzy.cz/62303660/copreci-cz-sro/statisticky-urad/>

URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU. *Aktywność ekonomiczna ludności, Wojewodstwo Opolskie 2002*. [online].[cit.2015-04-07]. Dostupné z: http://opole.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/opole/ASSETS_nsp2002_aktywnosc_ekonomiczna.pdf

URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU. *Statystyczne Vademecum Samorządowca. Portrety gmin 2014* [online].[cit.2015-04-22]. Dostupné z: http://opole.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_opolskie/portrety_gmin/brzeski/gmina_Grodziszyn.pdf

8 Přílohy

Tabulka č. 8 Počet obyvatel, počet ekonomicky aktivních a míra nezaměstnanosti v české části Euroregionu Praděd

	Počet obyvatel 2001	Počet obyvatel 2011	Počet ekon. akt. 2001	Počet ekon. akt. 2011	Podíl ekon. akt. 2001 (%)	Podíl ekon. akt. 2011 (%)
Andělská Hora	382	387	223	167	58,38	43,15
Bělá pod Pradědem	1 785	1 826	932	872	52,21	47,75
Bernartice	922	904	431	372	46,75	41,15
Bílá Voda	326	330	117	197	35,89	59,70
Bílčice	256	250	121	113	47,27	45,20
Bohušov	442	423	200	171	45,25	40,43
Brantice	1 181	1 329	601	574	50,89	43,19
Bruntál	17 611	16 992	9 299	8 202	52,80	48,27
Břidličná	3 777	3 423	1 885	1 465	49,91	42,80
Býkov-Láryšov	160	154	72	77	45,00	50,00
Čaková	296	303	130	149	43,92	49,17
Černá Voda	661	590	313	267	47,35	45,25
Česká Ves	2 504	2 475	1 340	1 168	53,51	47,19
Dětřichov nad Bystřicí	499	453	233	190	46,69	41,94
Dívčí Hrad	278	274	123	106	44,24	38,69
Dlouhá Stráň	62	84	24	45	38,71	53,57
Dolní Moravice	360	409	175	170	48,61	41,56
Dvorce	1 539	1 431	779	623	50,62	43,54
Heřmanovice	405	371	203	177	50,12	47,71
Hlinka	232	214	115	89	49,57	41,59
Holčovice	747	716	376	309	50,33	43,16
Horní Benešov	2 463	2 344	1 216	1 063	49,37	45,35
Horní Město	1 024	958	478	417	46,68	43,53
Horní Životice	335	331	154	161	45,97	48,64
Hošťálkovy	673	579	301	290	44,73	50,09
Hradec-Nová Ves	305	338	135	139	44,26	41,12
Janov	342	311	168	121	49,12	38,91
Javorník	2 964	2 971	1 457	1 226	49,16	41,27
Jeseník	12 617	11 841	6 801	5 485	53,90	46,32
Jindřichov	1 547	1 362	683	576	44,15	42,29
Jiříkov	304	302	141	111	46,38	36,75
Karlova Studánka	232	248	125	110	53,88	44,35

Karlovice	1 145	1 089	582	466	50,83	42,79
Kobylá nad Vidnávkou	506	418	194	148	38,34	35,41
Krasov	347	347	163	158	46,97	45,53
Krnov	25 713	24 658	13 111	11135	50,99	45,16
Křišťanovice	308	247	173	123	56,17	49,80
Leskovec nad Moravicí	509	447	238	211	46,76	47,20
Lichnov	1 092	1 090	557	511	51,01	46,88
Lipová-lázně	2 564	2 397	1 325	1066	51,68	44,47
Liptaň	438	475	207	187	47,26	39,37
Lomnice	549	517	268	213	48,82	41,20
Ludvíkov	341	324	141	154	41,35	47,53
Malá Morávka	753	692	391	351	51,93	50,72
Malá Štáhle	142	151	69	74	48,59	49,01
Město Albrechtice	3 625	3 598	1 828	1587	50,43	44,11
Mezina	236	333	132	173	55,93	51,95
Mikulovice	2 790	2 726	1 360	1114	48,75	40,87
Milotice nad Opavou	411	427	191	192	46,47	44,96
Moravskoslezský Kočov	464	529	263	284	56,68	53,69
Nová Pláň	29	49	15	24	51,72	48,98
Nové Heřminovy	253	283	124	111	49,01	39,22
Oborná	329	370	174	191	52,89	51,62
Osoblaha	1 142	1 107	553	451	48,42	40,74
Ostružná	156	170	74	94	47,44	55,29
Petrovice	139	136	61	53	43,88	38,97
Písečná	1 068	1 004	549	487	51,40	48,51
Razová	534	523	257	243	48,13	46,46
Roudno	204	193	96	78	47,06	40,41
Rudná pod Pradědem	380	384	200	153	52,63	39,84
Rusín	141	146	64	54	45,39	36,99
Rýmařov	9 131	8 609	4 800	3884	52,57	45,12
Ryžoviště	667	621	342	249	51,27	40,10
Skorošice	788	763	399	339	50,63	44,43
Slezské Pavlovice	182	219	92	68	50,55	31,05
Slezské Rudoltice	653	586	291	239	44,56	40,78
Stará Červená Voda	650	687	314	323	48,31	47,02
Stará Ves	525	528	256	264	48,76	50,00
Staré Heřminovy	228	228	90	98	39,47	42,98
Staré Město	677	868	342	399	50,52	45,97
Supíkovice	669	700	355	317	53,06	45,29
Světlá Hora	1 550	1 446	736	689	47,48	47,65

Svobodné Heřmanice	511	538	271	262	53,03	48,70
Široká Niva	588	591	296	263	50,34	44,50
Třemešná	969	906	475	403	49,02	44,48
Tvrdkov	247	227	117	97	47,37	42,73
Uhelná	551	506	261	215	47,37	42,49
Úvalno	956	996	477	431	49,90	43,27
Václavov u Bruntálu	486	499	255	199	52,47	39,88
Valšov	261	260	132	130	50,57	50,00
Vápenná	1 288	1 392	673	591	52,25	42,46
Velká Kraš	899	779	440	348	48,94	44,67
Velká Štáhle	340	358	147	170	43,24	47,49
Velké Kunětice	653	579	339	282	51,91	48,70
Vidnava	1 427	1 353	723	595	50,67	43,98
Vlčice	462	425	202	170	43,72	40,00
Vrbno pod Pradědem	6 170	5 570	3 263	2400	52,88	43,09
Vysoká	301	317	144	124	47,84	39,12
Zátor	1 172	1 199	624	534	53,24	44,54
Zlaté Hory	4 491	4 028	2 282	1678	50,81	41,66
Žulová	1 353	1 284	749	605	55,36	47,12

Zdroj: ČSÚ. vlastní zpracování

Tabulka č.9 Počet obyvatel, míra nezaměstnanosti a počet ekonomicky aktivních za polské obce Euroregionu Praděd

	Počet obyv. 2001	Počet obyv. 2011	Míra nezaměstnanosti 2002	Ekonomicky aktivní 2002	Index eko. zat. 2002	Index ekon. zat. 2011
Biała	12145	11 059	13,8	4 607	47,52	42,83
Bierawa	8166	7 767	19,2	2774	44,81	40,83
Brzeg	39023	37 438	26,3	17526	41,52	39,8
Cisek	7016	6 006	10,4	2302	46,41	43,68
Dąbrowa	9423	9 478	20,3	3647	43,84	38,43
Dobrzeń Wielki	14242	14 376	15,2	4991	41,8	36,07
Głogówek	15129	13 856	15,7	5707	49,04	43,17
Głucholazy	26447	25 240	31	11337	46,98	39,07
Gogolin	12336	12 467	17,8	4111	44,55	39,58
Grodków	19724	19 847	28,4	8687	45,75	38,62
Chrzastowice	6639	6 683	15,8	2182	40,63	38,08
Kamiennik	3811	3 720	29,5	1565	51,41	38,65
Kędzierzyn-Koźle	67097	64 153	19,3	27542	38,91	39,28
Komprachcice	11063	10 964	15,8	3660	38,72	36,88

Korfantów	9925	9 320	27,8	4086	49,92	38,11
Krapkowice	25397	23 706	20,2	10193	37,4	37,33
Łambinowice	8273	7 882	30,9	3216	44,91	37,92
Lewin Brzeski	13644	13 608	30	5965	48,98	39,54
Łubniany	9077	9 506	15,4	2896	41,96	39,71
Lubrza	4575	4 429	17,6	1899	50,15	38,45
Lubsza	8484	8 998	28,6	3752	48,19	38,99
Murów	6312	5 628	24,4	2006	43,52	37,5
Niemodlin	13923	13 610	30,1	6188	43,3	37
Nysa	60601	58 665	29,4	25585	41,3	37,31
Olszanka	4999	5 018	21,9	2224	51,95	41,83
Opole	129946	122 625	16,7	57391	34,99	36,91
Otmuchów	14574	14 124	32,3	6350	47,93	39,03
Ozimek	21641	20 184	15,3	7624	37,22	33,78
Paczków	13962	13 407	34,2	6124	44,24	38,2
Pakosławice	3845	3 765	31,7	1642	47,71	33,94
Pawłowiczki	8700	8 097	15,7	3102	45,34	41,11
Polska Cerekiew	4944	4 413	11,9	1574	47,32	40,5
Popielów	8682	8 263	24,2	2894	43,05	39,74
Prószków	10097	9 819	13,8	3528	43,44	38,98
Prudnik	30048	28 493	22,5	12881	46,24	41,03
Reńska Wieś	8805	8 265	13,6	3007	46,65	41,94
Skarbimierz	6983	7 596	23,9	3165	50,3	38,82
Skoroszyce	6621	6 458	26,1	2948	45,9	37,79
Strzeleczyki	8224	7 574	10,6	3068	48,29	41,97
Tarnów Opolski	10292	9 724	14,5	3446	42,15	38,13
Tułowice	5572	5 269	40	2435	35,05	32,22
Turawa	9609	9 633	13,8	3380	45,19	39,41
Walce	6215	5 639	7,1	2240	44,94	40,83
Zdzieszowice	17909	16 486	16,9	7012	35,51	33,97

Zdroj: GUS-BDL, vlastní zpracování

Tabulka č. 10 Index ekonomického zatížení v obcích české části Euroregionu Praděd

	Index ek. zat. 2001	Index ek. zat. 2011
Andělská Hora	36,92	40,73
Bělá pod Pradědem	37,94	38,86
Bernartice	43,61	47,47
Bílá Voda	92,90	63,37
Bílčice	52,38	46,20
Bohušov	50,34	46,88
Brantice	42,12	39,31
Bruntál	39,34	40,12
Břidličná	40,25	40,11
Býkov-Láryšov	49,53	62,11
Čaková	45,81	43,60
Černá Voda	47,54	47,87
Česká Ves	35,21	39,91
Dětřichov nad Bystřicí	51,67	43,35
Dívčí Hrad	54,44	40,51
Dlouhá Stráň	21,57	29,23
Dolní Moravice	44,58	47,12
Dvorce	42,76	43,67
Heřmanovice	37,76	37,41
Hlinka	52,63	38,96
Holčovice	42,56	33,09
Horní Benešov	40,74	41,20
Horní Město	49,93	40,88
Horní Životice	39,58	37,92
Hošťálkovy	38,76	30,70
Hradec-Nová Ves	48,78	42,02
Janov	46,78	43,32
Javorník	42,36	44,43
Jeseník	37,56	43,23
Jindřichov	40,38	39,84
Jiříkov	42,06	48,77
Karlova Studánka	34,10	31,22
Karlovice	44,39	37,15
Kobylá nad Vidnávkou	58,13	59,54
Krasov	45,80	45,19
Krnov	41,76	44,93
Křišťanovice	33,33	27,98
Leskovec nad Moravicí	47,97	40,13
Lichnov	41,27	36,59

Lipová-lázně	41,81	41,50
Liptaň	43,14	52,73
Lomnice	35,22	41,26
Ludvíkov	59,35	29,60
Malá Morávka	39,70	39,24
Malá Štáhle	44,90	55,67
Město Albrechtice	41,16	42,72
Mezina	39,64	30,59
Mikulovice	45,62	46,09
Milotice nad Opavou	42,21	41,39
Moravskoslezský Kočov	31,07	33,59
Nová Pláň	38,10	25,64
Nové Heřminovy	42,13	47,40
Oborná	38,78	34,55
Osoblaha	44,56	45,85
Ostružná	45,79	34,92
Petrovice	49,46	54,55
Písečná	35,71	37,72
Razová	41,64	45,28
Roudno	46,76	33,10
Rudná pod Pradědem	32,87	42,22
Rusín	42,42	50,52
Rýmařov	36,51	41,41
Ryžoviště	36,96	43,75
Skorošice	38,25	36,74
Slezské Pavlovice	38,93	63,43
Slezské Rudoltice	49,09	42,23
Stará Červená Voda	43,49	42,83
Stará Ves	45,43	35,73
Staré Heřminovy	55,10	57,24
Staré Město	41,04	38,22
Supíkovice	43,87	39,17
Světlá Hora	42,33	35,39
Svobodné Heřmanice	28,39	41,58
Široká Niva	37,70	34,01
Třemešná	41,25	36,86
Tvrdkov	45,29	35,12
Uhelná	45,38	44,57
Úvalno	43,54	37,95
Václavov u Bruntálu	39,26	39,39
Valšov	45,00	36,13
Vápenná	39,24	33,46
Velká Kraš	52,12	37,88

Velká Štáhle	45,92	43,20
Velké Kunětice	42,89	40,88
Vidnava	42,99	41,82
Vlčice	50,49	49,65
Vrbno pod Pradědem	37,17	42,82
Vysoká	45,41	42,79
Zátor	38,04	40,56
Zlaté Hory	39,91	38,61
Žulová	36,39	40,17
PRŮMĚR	43,13	41,59

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 11 Index ekonomického zatížení v obcích polské části Euroregionu Praděd

	2002	2011
Biała	47,52	42,83
Bierawa	44,81	40,83
Brzeg	41,52	39,8
Cisek	46,41	43,68
Dąbrowa	43,84	38,43
Dobrzeń Wielki	41,8	36,07
Głogówek	49,04	43,17
Głuchotazy	46,98	39,07
Gogolin	44,55	39,58
Grodków	45,75	38,62
Chrzastowice	40,63	38,08
Kamiennik	51,41	38,65
Kędzierzyn-Koźle	38,91	39,28
Komprachcice	38,72	36,88
Korfantów	49,92	38,11
Krapkowice	37,4	37,33
Łambinowice	44,91	37,92
Lewin Brzeski	48,98	39,54
Łubniany	41,96	39,71
Lubrza	50,15	38,45
Lubsza	48,19	38,99
Murów	43,52	37,5
Niemodlin	43,3	37
Nysa	41,3	37,31
Olszanka	51,95	41,83
Opole	34,99	36,91
Otmuchów	47,93	39,03
Ozimek	37,22	33,78

Paczków	44,24	38,2
Pakostawice	47,71	33,94
Pawłowiczki	45,34	41,11
Polska Cerekiew	47,32	40,5
Popielów	43,05	39,74
Prószków	43,44	38,98
Prudnik	46,24	41,03
Reńska Wieś	46,65	41,94
Skarbimierz	50,3	38,82
Skoroszyce	45,9	37,79
Strzeleccki	48,29	41,97
Tarnów Opolski	42,15	38,13
Tułowice	35,05	32,22
Turawa	45,19	39,41
Walce	44,94	40,83
Zdzieszowice	35,51	33,97

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 12 Počet zaměstnaných v jednotlivých sektorech na české straně Euroregionu

	2001			2011		
	prim %	sek %	terc %	prim %	sek %	terc %
Andělská Hora	8,17	51,92	39,90	7,63	46,61	45,76
Bělá pod Pradědem	15,57	41,92	42,51	12,14	30,35	57,51
Bernartice	25,37	44,03	30,60	19,51	33,33	47,15
Bílá Voda	18,75	32,14	49,11	11,27	25,35	63,38
Bílčice	23,01	59,29	17,70	24,42	53,49	22,09
Bohušov	26,32	29,82	43,86	25,00	30,83	44,17
Brantice	10,44	47,26	42,30	5,31	43,19	51,50
Bruntál	2,77	37,79	59,44	1,82	40,09	58,09
Břidličná	4,24	65,72	30,04	3,63	65,46	30,92
Býkov-Láryšov	6,35	38,10	55,56	8,16	38,78	53,06
Čaková	18,90	44,88	36,22	10,20	44,90	44,90
Černá Voda	12,93	44,56	42,52	13,25	33,73	53,01
Česká Ves	3,52	47,58	48,89	4,39	37,80	57,80
Dětrichov nad Bystřicí	25,11	41,13	33,77	24,26	32,35	43,38
Dívčí Hrad	12,36	35,96	51,69	14,06	39,06	46,88
Dlouhá Stráň	4,35	39,13	56,52	3,03	33,33	63,64
Dolní Moravice	24,42	38,95	36,63	18,33	40,00	41,67
Dvorce	6,58	62,60	30,82	6,94	55,97	37,09
Heřmanovice	23,98	46,94	29,08	22,77	40,59	36,63
Hlinka	32,11	30,28	37,61	30,56	33,33	36,11
Holčovice	19,75	37,96	42,28	18,88	31,63	49,49

Horní Benešov	3,36	58,85	37,79	2,38	58,68	38,94
Horní Město	9,79	50,77	39,43	15,65	43,48	40,87
Horní Životice	13,28	50,00	36,72	9,26	51,85	38,89
Hošťálkovy	17,88	40,51	41,61	12,56	37,20	50,24
Hradec-Nová Ves	6,98	46,51	46,51	5,05	39,39	55,56
Janov	12,42	39,22	48,37	6,45	50,00	43,55
Javorník	15,84	32,41	51,74	12,16	31,59	56,26
Jeseník	2,78	36,48	60,74	2,04	28,03	69,93
Jindřichov	12,97	34,38	52,66	8,88	32,38	58,74
Jiříkov	29,77	40,46	29,77	22,45	34,69	42,86
Karlova Studánka	2,59	16,38	81,03	1,37	9,59	89,04
Karlovice	17,78	44,17	38,05	10,97	45,48	43,55
Kobylá nad Vidnavkou	13,42	45,64	40,94	4,49	38,20	57,30
Krasov	21,83	48,59	29,58	16,67	34,31	49,02
Krnov	2,11	42,69	55,20	1,27	39,57	59,16
Křišťanovice	31,90	38,04	30,06	16,09	40,23	43,68
Leskovec nad Moravicí	17,78	52,44	29,78	14,09	50,34	35,57
Lichnov	12,36	45,75	41,89	6,74	46,92	46,33
Lipová-lázně	4,13	42,23	53,64	2,89	30,58	66,53
Liptaň	14,62	44,44	40,94	6,98	48,06	44,96
Lomnice	20,33	47,15	32,52	16,78	39,86	43,36
Ludvíkov	17,16	41,79	41,04	10,91	24,55	64,55
Malá Morávka	13,98	25,33	60,69	7,85	24,38	67,77
Malá Štáhle	7,58	56,06	36,36	6,25	52,08	41,67
Město Albrechtice	9,65	36,80	53,55	7,25	37,82	54,92
Mezina	14,40	48,00	37,60	5,22	38,06	56,72
Mikulovice	4,22	45,45	50,32	2,75	42,01	55,23
Milotice nad Opavou	6,49	37,84	55,68	5,98	32,48	61,54
Moravskoslezský Kočov	10,42	36,29	53,28	7,73	36,08	56,19
Nová Pláň	46,67	26,67	26,67	40,00	25,00	35,00
Nové Heřminovy	14,66	37,93	47,41	14,10	39,74	46,15
Oborná	10,06	42,60	47,34	5,22	46,27	48,51
Osoblaha	11,05	37,64	51,31	4,98	42,86	52,16
Ostružná	15,38	6,15	78,46	10,77	12,31	76,92
Petrovice	13,11	44,26	42,62	16,67	22,22	61,11
Písečná	8,79	48,24	42,97	5,11	42,94	51,95
Razová	17,28	42,80	39,92	10,67	46,67	42,67
Roudno	43,04	35,44	21,52	27,08	35,42	37,50
Rudná pod Pradědem	21,28	36,70	42,02	9,30	36,05	54,65
Rusín	39,66	36,21	24,14	41,67	41,67	16,67
Rýmařov	5,25	46,65	48,11	4,44	47,76	47,80
Ryžoviště	4,78	65,37	29,85	5,88	55,88	38,24
Skorošice	21,36	43,32	35,31	16,31	36,91	46,78
Slezské Pavlovice	27,59	40,23	32,18	19,44	58,33	22,22

Slezské Rudoltice	32,73	33,82	33,45	24,49	27,21	48,30
Stará Červená Voda	19,39	50,34	30,27	11,96	43,54	44,50
Stará Ves	17,00	42,51	40,49	17,58	45,60	36,81
Staré Heřminovy	18,29	52,44	29,27	6,90	55,17	37,93
Staré Město	12,31	36,62	51,08	6,06	42,09	51,85
Supíkovice	7,14	52,17	40,68	6,57	52,58	40,85
Světlá Hora	10,47	48,23	41,30	10,58	46,44	42,98
Svobodné Heřmanice	13,88	51,43	34,69	10,05	59,30	30,65
Široká Niva	15,52	50,90	33,57	19,11	40,76	40,13
Třemešná	14,36	35,89	49,75	10,98	38,21	50,81
Tvrdkov	20,75	46,23	33,02	22,58	37,10	40,32
Uhelná	15,45	39,84	44,72	11,11	32,48	56,41
Úvalno	11,01	44,49	44,49	5,61	44,24	50,16
Václavov u Bruntálu	19,48	38,53	41,99	18,80	48,12	33,08
Valšov	14,62	44,62	40,77	13,19	49,45	37,36
Vápenná	10,06	54,80	35,14	4,34	46,61	49,05
Velká Kraš	16,94	44,35	38,71	10,93	43,17	45,90
Velká Štáhle	4,26	63,12	32,62	2,40	63,20	34,40
Velké Kunětice	11,01	50,00	38,99	3,87	44,20	51,93
Vidnava	5,72	43,74	50,54	3,62	35,93	60,45
Vlčice	15,38	40,51	44,10	12,00	44,00	44,00
Vrbno pod Pradědem	4,88	56,14	38,99	3,98	48,07	47,95
Vysoká	22,58	40,32	37,10	14,10	38,46	47,44
Zátor	13,22	45,95	40,83	9,97	47,24	42,78
Zlaté Hory	6,38	46,13	47,49	5,77	44,19	50,04
Žulová	7,61	44,18	48,21	5,93	36,08	57,99

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 13 Počet zaměstnaných v jednotlivých obcích polské části Euroregionu Praděd v roce 2001

	primér %	sek. %	terc. %
Biała	1,19	47,01	51,79
Bierawa	13,74	31,38	54,87
Brzeg	1,16	65,57	33,27
Cisek	15,19	24,31	60,50
Dąbrowa	10,29	21,90	67,81
Dobrzeń Wielki	1,60	61,78	36,62
Głogówek	12,68	31,50	55,82
Głuchotązy	3,92	48,02	48,06
Gogolin	4,36	60,54	35,09
Grodków	11,47	36,17	52,36
Chrzastowice	2,15	11,83	86,02

Kamiennik	31,56	9,51	58,94
Kędzierzyn-Koźle	0,71	45,94	53,35
Komprachcice	0,22	23,85	75,93
Korfantów	6,81	33,39	59,80
Krapkowice	1,14	55,06	43,80
Łambinowice	8,62	42,53	48,85
Lewin Brzeski	3,81	43,42	52,77
Łubniany	5,47	45,09	49,43
Lubrza	41,34	27,09	31,57
Lubsza	16,43	21,53	62,04
Murów	14,13	46,47	39,41
Niemodlin	20,31	32,66	47,03
Nysa	2,99	40,78	56,23
Olszanka	16,16	41,01	42,83
Opole	1,64	29,35	69,01
Otmuchów	22,34	40,87	36,79
Ozimek	1,21	68,69	30,10
Paczków	8,08	49,08	42,85
Pakosławice	40,34	7,46	52,20
Pawłowiczki	36,41	13,43	50,16
Polska Cerekiew	15,42	48,53	36,05
Popielów	16,78	27,82	55,40
Prószków	11,32	22,64	66,04
Prudnik	3,26	45,30	51,44
Reńska Wieś	7,32	25,28	67,41
Skarbimierz	14,20	41,68	44,12
Skoroszyce	26,20	26,07	47,73
Strzeleczyki	11,37	25,63	63,00
Tarnów Opolski	1,04	54,07	44,90
Tułowice	4,93	70,17	24,91
Turawa	9,19	34,42	56,39
Walce	13,24	27,89	58,87
Zdzieszowice	0,47	74,37	25,16